

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand • april 2021 • jaar 25 • #03

FR • DE • EN

traductions
Übersetzungen
translations

Het grote tekort
**Tuut tuut, daar gaat
de digitale trein**

Sabine Appelmans
**'Mensen helpen
om gezond te leven'**

Marc Noppen
**'Vrank en vrij spreken,
ik kan niet anders'**

De jeugdijaren van Josse De Pauw
**Spelen in open veld,
spelen op de scène**

Een renaissance van
torenmuziek

Sophie Meurin (35) uit Meise werd vorige maand door Kevin Van Eeckhoudt aangeduid om **deketting** voort te zetten. Meurin baat een kinderkledingzaak uit in Meise.

Groenten uit eigen tuin

Als er iemand de Rand kent, is het Sophie Meurin wel. Geboren in Ukkel, opgegroeid in Strombeek en Meise, naar school in Laken, gewoond in Meise, Grimbergen, Wemmel, Kobbegem en nu weer in Meise, meer bepaald in deelgemeente Oppem. 'Ik woon hier heel graag, samen met mijn echtgenoot en onze kinderen Billie (9) en Charlie (5). Ons sociaal leven speelt zich hier af en we wonen dichtbij alles, midden tussen Meise en Wolvertem. Als kind heb ik goede herinneringen aan Meise. Het was mijn thuis en dat is het nu opnieuw. Onze kinderen gaan naar 't Schooltje in Oppem.'

Droom

Meurin studeerde Handelswetenschappen aan de Vlekho (de huidige Economische Hogeschool) in Brussel. Daarna ging ze werken voor Disney. 'Maar toen Disney met een eigen televisiekanaal startte, werd er geherstructureerd. Ik werd op een andere marketingfunctie ingezet en ik vond dat het tijd was voor iets anders. Van mijn 16e tot mijn 21e heb ik gewerkt als jobstudent bij Jamin, een kinderkledingzaak in Neder-Over-Heembeek. Dat deed ik ontzettend graag. Ik wilde mijn droom waarmaken: een eigen kinderkledingzaak. Eerst had ik twijfels, maar een bevriende ouder van 't Schooltje moedigde mij aan. Ik huurde een winkelruimte net achter de kerk in Meise-centrum en richtte die helemaal zelf in. Op 1 februari 2020 opende de *Lemonade Kids Shop*. Het zag er allemaal goed uit, maar zes weken later dook corona op en moest ik de zaak sluiten. Dat was natuurlijk niet voorzien. Gelukkig was ik begonnen met een bescheiden stock. Ik legde me meteen toe op online shopping. Zo kon ik de winkel draaiende houden.

Ondanks corona is het al bij al toch geen slecht jaar geworden.'

Kleine collectie

'Op dit moment mogen gezinnen terug komen shoppen, maar ik laat slechts één gezin per keer binnen, zodat alles veilig verloopt. Ik spits me toe op Belgische en Europese merken en kies voor leuke, duurzame kleding. Het mooiste compliment is als kinderen zeggen dat ze hier hun favoriete kledingstuk hebben gevonden. Ik denk eraan om ook tienerkleding aan te bieden, want kinderen worden groter en willen graag blijven terugkomen. Ik droom er ook van om een eigen kleine collectie te kunnen uitbrengen. Mijn passie voor textiel en kinderkleding moet toch ergens in de genen zitten, want mijn moeder, Marie De Ridder, is naaister van beroep. Zij had een retouchewinkel in de Wandstraat in Laken en helpt me in de winkel. Ze woont samen met ons gezin in onze kangoeroewoning in Oppem.'

Smaakvoller

Als Meurin niet in de weer is voor haar zaak, dan gaat ze op stap. 'Elke woensdag gaan we met enkele mama's van 't Schooltje wandelen in de buurt. Ondertussen kennen we zowat alle wandelroutes. Naast wandelen en fietsen heb ik er sinds corona ook een hobby bij: tuinieren. Ik ben voorzichtig begonnen met een moestuintje in verschillende grote teeltbakken. Nu kweek ik onze eigen groenten. Daar haal ik veel plezier uit. Ik kook met groenten uit de eigen tuin. Dat smaakt! Als het terug mag, zouden we ook graag opnieuw reizen. Twee jaar geleden gingen we naar Slovenië. Dat was een aangename ontdekking.' **TEKST** Joris Herpol • **FOTO** Filip Claessens

INHOUD

Het Koutermonument in Imde (Meise) herdenkt de Slag om Imde, waarbij op 24 augustus 1914 tientallen slachtoffers vielen.

22 In de ban van de Ring

Etappe 5 – Van Expo tot Groot-Bijgaarden

VERDELING RandKrant april wordt bus-aan-bus verdeeld in Meise, Merchtem, Asse, Wemmel, Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw, Drogenbos, Linkebeek, Beersel en Sint-Genesius-Rode.

26 Meise zien en dan sterven

Op de hoek van de Strombeek-Beverse-
laan en de Sint-Martinusbaan staat een
verlaten boom met een gedenkplaat.
Hier sneuvelde in WOI de Duitse soldaat
Wilhelm Von Schönaich-Carolath.
Als bij wonder ontsnapt de inwoners
van Meise aan represailles.

10 'Mensen helpen om gezond te leven'

Toptennisster Sabine Appelmans
uit Asse heeft zich omgeschoold tot
mental coach. 'Topsporters moeten
egocentrisch zijn, enkel aan zichzelf
denken. Ik voelde mij toen dikwijls
eenzaam. Daarom zoek ik nu echte
verbinding in alles wat ik doe.'

21 Zevenblad

In de volksmond wordt het *tuinmans-
verdriet* genoemd, want als je de plant
uittrekt, komen er almaar nieuwe
scheuten naar boven. Moestuiniers
zijn dit kruid dan ook liever kwijt dan
rijk. Toch is het ook lekker en gezond.

06 VANASSETOTZAVENTEM

13 MIJNGEDACHT

14 TEKENSVANDETIJD

17 DEMENSENZIJNDING

19 MIDDENIN

24 29 INTERVIEW

32 GEMENGDE GEVOELEN

EN OOK

04 **Het grote tekort**
Tuut tuut, daar gaat
de digitale trein

12 **Op verkenning**
Wandelen in de onderbuik
van Brussel

20 **Het nieuwe winkelen**
Tweedehands is eerste keus

Tuut tuut, daar gaat de digitale trein

Een treinticket bestellen aan een station zonder loket. Nederlands als tweede taal via de smartphone. Online toegang tot je medisch dossier. Als de digitale revolutie zaken eenvoudiger maakt, doet ze dat niet altijd en niet voor iedereen. Corona maakt nog duidelijker dat we ook moeten omkijken naar wie niet mee is. En dat zijn er meer dan we denken.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Andere cijfers gaan over digitale vaardigheden. Wie internet en digitale toestellen heeft, moet er immers ook weten mee om te gaan. Wat dat betreft: naast de 8% van de Belgen die het internet nooit gebruikt, heeft 32% zwakke digitale vaardigheden. Dat wil zeggen dat in totaal dus 40% het risico op digitale uitsluiting loopt; bij de lage inkomens is dat 75%. Het derde deel van de barometer monitort het effectieve gebruik van essentiële digitale diensten: 85% van Belgen gebruikt het internet dagelijks voor onlinedienstverlening, e-banking, en e-commerce. Tegenover 57% van de internetgebruikers met een laag opleidingsniveau.

Technologisch fatalisme

Dat de helft van de senioren niet in staat is berichten te versturen of te videochatten, zal niet minder verbazen. Net zo hebben jongeren uit kwetsbare milieus, laaggeletterde mensen, alleenstaanden en vrouwen gemiddeld sneller moeilijkheden om aan te klampen. Maar het is ingewikkelder dan dat.

Ilse Mariën, deeltijds verbonden aan de Imec-SMIT-VUB onderzoeksgroep en deeltijds raadgever e-inclusie voor het kabinet van Minister Bart Somers (Open VLD), doet al dertien jaar onderzoek naar digitale in- en uitsluiting. Zij hanteert dertien indicatoren om in totaal acht profielen van digitale gebruikers te bepalen. Vijf indicatoren komen uit het sociale veld. Zoals inkomen en tewerkstelling, opleiding, welbevinden, of participatie in netwerken. Want hoe groter je persoonlijk netwerk hoe meer kans dat je formeel en informeel met ICT in aanraking komt. Acht indicatoren komen uit het digitale veld. Zoals digitale toegang, vaardigheden als mediawijsheid en mediageletterdheid, en *softskills* zoals contact kunnen leggen om hulp te vragen. Soms zijn die indicatoren op een 'logische' manier met elkaar verweven, maar niet altijd. Ilse Mariën: 'Zo heb je enerzijds mensen in armoede die thuis geen computer hebben maar wel veel digitale competenties en anderzijds ceo's en professoren die helemaal niet mee zijn. Je hebt mensen met een hoog persoonlijk

De geschiedenis zal uitwijzen welke rol de coronacrisis heeft gespeeld als katalysator voor de digitale (r)evolutie, maar dat we in een stroomversnelling zitten, is duidelijk. Volgens een rapport van de onderzoeksgroep Media, Innovatie en Communicatietechnologieën MICT van Imec en UGent is het smartphonegebruik van de Vlamingen tijdens de coronacrisis alvast verdubbeld. Oma moet aan de WhatsApp, papa aan de Zoom en dochterlief wordt op Smartschool verwacht. Hebben we nog wel voldoende oog voor wie niet mee is met digirecorders, touchscreens en QR-codes? En hoe kunnen we met *e-inclusie* de digitale kloof dichten?

Digitale uitsluiting

Met haar eerste *Barometer van de digitale inclusie*, gerealiseerd door onderzoekers van VUB en UCL, bracht de Koning Boudewijnstichting eind augustus vorig jaar de digitale kloof in beeld op drie verschillende vlakken. Cijfers over ongelijke toegang tot digitale technologieën tonen dat 10% van de Belgen thuis geen internetverbinding heeft. Bij de lage inkomens onder de 1.200 euro loopt dat cijfer op tot 29%. Bij de hoge inkomens van meer dan 3.000 euro neemt het af tot 1%. Die kloof van 28% is veel hoger dan in de ons omringende landen Duitsland en Frankrijk (21%), Luxemburg (7%) en Nederland (4%).

welbevinden die het digitale helemaal uit hun leven bannen. Andersom heb je mensen – zelfs 10% van de jongeren – die wel digitaal geconnecteerd zijn, maar te kampen hebben met *technologisch fatalisme*, omdat ze het te moeilijk, te veel en te druk vinden, waardoor hun welbevinden er onder lijdt. Bij hoogopgeleiden die zich afsluiten van digitaliseren, zie je wel dat zij mensen uit hun netwerk inschakelen om hun digitale taken te doen. Andersom vinden mensen die in een media-arme omgeving werken niet altijd de nodige ondersteuning om bijvoorbeeld online hun verlof aan te vragen.'

Praktijkvoorbeeld volwassenenonderwijs

Mariën is het er mee eens dat mensen de digitale geletterdheid in de samenleving overschatten. Dat heeft gevolgen in alle aspecten van iemands leven. Onderwijs is letterlijk en figuurlijk het schoolvoorbeeld. Volgens armoede-expert professor Wim Van Lancker van de KULeuven heeft 12% van de Belgische kinderen tot 15 jaar geen geschikte plek om huiswerk te maken of te studeren, 9% van de kinderen tot 18 jaar woont in een huis dat overbevolkt is. Internationale indicatoren van de OESO wijzen erop dat de digitale kloof in het Vlaamse onderwijs zeer diep is.

Ook in het volwassenenonderwijs, waar mensen via tweedekansonderwijs en levenslang leren sociale promotie kunnen maken, blijft de kloof groot. In het Centrum voor Volwassenenonderwijs CVO Semper Campus Vilvoorde zetten ze alle zeilen bij om alle mensen bij de les te houden met digitale cursussen, maar ook met contactonderwijs. 'Gebrek aan toegang tot digitale kennis of infrastructuur kan een reden zijn om af te haken', zegt directrice Anke Wolfs. 'Om goed les te volgen, heb je goed internet nodig, een eigen laptop, een webcam, goed geluid. Veel cursisten hebben dat niet. Sommigen volgen de les op hun smartphone, maar dat is eigenlijk niet te doen.' CVO Semper probeert de nood te lenigen door laptops uit te delen, docenten digitaal bij te scholen,...

Allemaal digitaal?

Hoe gaan we die digitale kloof dichten? Daarvoor wordt gekeken naar het onderwijs, het middenveld en de praktische inzet van ICT-studenten. Met *Radicaal Digitaal* heeft de Vlaamse overheid tot 2024 een vijfjarenplan lopen voor de uitbouw van de digitale kennis. Minister voor Gelijke Kansen Bart Somers (Open VLD) trekt daarvoor 50 miljoen euro uit. Daarvan gaat dertig miljoen naar het bereiken van de meest kansarmen, twintig miljoen euro dient voor het versterken van digitale vaardigheden. De Koning Boudewijnstichting zet dan weer in op sensibilisering en financiële steun voor verenigingen die werken rond de digitale kloof. Het platform www.123digit.be zet in op kansarmoede-organisaties

De digitale geletterdheid wordt flink overschat.

en actoren voor sociaal-professionele inclusie en OCMW's.

Mariën: 'Na het uitbreken van de Covid-crisis is er ook een Taskforce e-inclusie opgericht door de VUB, waar organisaties als Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen armoede, MediaWijs en lokale besturen in vertegenwoordigd zijn.' Ook de Vereniging Van Steden en Gemeenten (VVSG) heeft een werkgroep e-inclusie. Centra voor Algemeen Welzijn en Centra voor basiseducatie kunnen dan weer problemen signaleren.' Wat vaardigheden van gebruikers

betreft, wordt ook gerekend op de aangepaste eindtermen in het onderwijs, levenslang leren en bijscholing door werkgevers. Aan de kant van de aanbieders is *inclusion by design* dan weer een belangrijke werf. 'Veel ontwikkelaars gaan er te snel van uit dat het gebruik van hun producten duidelijk is. Zij zouden in de ontwerpfase onder de gebruikers risicoprofielen moeten inschakelen om te voorkomen dat digitale systemen angst en stress bevorderen in plaats van wegnemen', zegt Mariën.

Digitale buddy

Nog fijnmaziger is het netwerk van *digibuddies* dat de minister stimuleert. Mariën: 'Wie geluk heeft, krijgt digitale hulp van een familielid of een collega. Digibuddies komen mensen thuis ondersteunen, want alles verandert zo snel dat iedereen op een gegeven moment ondersteuning zal kunnen gebruiken.' Een sociaal ondernemend bedrijf als Beego zet ICT-studenten in om mensen thuis bij te staan met basisvaardigheden als e-mailen, documenten online bewaren, accounts met paswoorden beheren, bankieren of meer geavanceerde computerproblemen. Om de kwetsbare doelgroep beter te bereiken lanceerde het bedrijf de *digicheque*. 'Dat is een waardebon zoals de ecocheque of de maaltijdcheque die via lokale besturen, het OCMW of andere partners bij mensen terecht komen om onze hulp-aan-huis in te schakelen', zegt Frederick Scraeyen van Beego. Sinds vorige maand biedt het bedrijf zijn activiteiten aan in Brussel en de Rand.

EN Bridging the digital divide

Ten percent of Belgians have no Internet connection at home, a figure rising to 29% for low-income earners. Eight percent of Belgians never use the Internet, while 32% have poor digital skills. In other words, 40% are at risk of 'digital exclusion', a danger rising to 75% for those on low incomes. These

are the findings of the VUB and UCL universities' *Digital Inclusion Barometer*. Any hope of closing this digital divide is dependent on a number of factors: education, civil society, ICT students' commitment in practice,... The Flemish Authorities *Radicaal Digitaal* programme takes the form of a

five-year strategy for the development of digital knowledge up to 2024. Bart Somers (Open VLD), Minister for Equal Opportunities, has earmarked €50 million for this purpose, 30 million of which is intended to reach the most disadvantaged people and 20 million for digital skills enhancement.

FOTO- WEDSTRIJD

Groetjes uit...

LINKEBEEK/SINT-GENESIUS-RODE Op de schouw, aan de keukenmuur of tussen de pagina's van een boek duiken ze op: de postkaarten. Souvenirs van reizen, beelden van ergens ver weg. Zelden tonen ze wat vlakbij is. En als we ergens toch een postkaart van thuis hebben, is dat er eentje uit een andere tijd.

Ben je een fotograaf uit de regio Halle-Vilvoorde? Dan maakt jouw werk kans om hier-en-nu-postkaart te worden! De uitdaging begint in Linkebeek en Sint-Genesius-Rode. Maak

in die gemeenten jouw mooiste, meest typerende en natuurlijke foto's. Huisfotografen Filip Claessens (RandKrant) en Tine De Wilde (gemeenschapskranten) selecteren de sterkste inzendingen die we zullen omtoveren tot een actuele en originele postkaartenreeks over de Rand. Het volledige wedstrijdreglement vind je terug op de site van RandKrant via de link onderaan. Deelnemen kan tot 16 mei. -IL

www.randkrant.be/postkaartenwedstrijd

Zin in Nederlands

VLAAMSE RAND Het vroegere Taalblad, het online platform voor wie Nederlands leert, heeft een nieuwe adem gevonden en heet voortaan *Zin in Nederlands*. 'We gingen met Taalblad van start in 2007 onder de vleugels van vzw 'de Rand' en de Taalunie als een website en nieuwsbrief voor wie Nederlands leert', legt Koen Van Kelecom van Zin in Nederlands uit. 'Nu zijn we een privé-initiatief geworden. Op www.taalblad.be brachten we hoofdzakelijk eenvoudige nieuwsberichten, een grammaticagids en oefeningen. Dat blijven we doen, maar nu onder de naam *Zin in Nederlands*. Dat dekt de lading beter. We willen namelijk tonen dat Nederlands een toffe taal is om te leren. De bedoeling is dat je via boeiende nieuwsberichten en leuke oefeningen Nederlands leert, zonder dat je beseft dat je aan het leren bent. Dat kan nu trouwens ook via onze *Taaltrainer*. Dat is een zelfstudiepakket van twintig lessen waarin je aan de hand van filmpjes, oefeningen en dialogen je kennis van dagelijks Nederlands verbetert.' - TD

www.zininnederlands.be

Subsidies voor meer groen

VLAAMSE RAND Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir (N-VA) en Vlaams minister van de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA) maken dit jaar opnieuw geld vrij voor gemeentebesturen, verenigingen en organisaties die zorgen voor de aankoop en inrichting van toegankelijke groene ruimte in de Vlaamse Rand. 'We bundelen voor het tweede jaar op rij onze krachten om projecten te ondersteunen die de leefkwaliteit en het groene karakter van de regio rond Brussel een extra boost geven', klinkt het bij de ministers. 'Natuurgebieden zijn populair voor zachte recreatie en ontspanning. Dat geldt zeker voor de groene Vlaamse Rand waar de omgevingsdruk hoger ligt dan in andere regio's.' Vorig jaar kregen 24 projecten samen 3,5 miljoen euro steun. Zo kocht de gemeente Tervuren in totaal 1,4 hectare grond aan om in te richten als groene ruimte. In Lennik kocht woonzorgcentrum Zonnestraal een aantal naburige gronden en gaat die met de subsidie omvormen tot publiek natuur- en belevingspark. De ministers maken nu opnieuw middelen vrij voor de nieuwe ronde projectsubsidies. 'De projectsubsidie voor 2021 voorziet tot 60% financiële steun voor de aankoop van terreinen en tot 80% voor de inrichting. De deadline om projectvoorstellen in te dienen is 15 mei 2021. Na goedkeuring krijgen de initiatiefnemers een jaar om op te starten. Vanaf dan hebben ze drie jaar de tijd om hun project uit te voeren.' - TD

www.natuurenbos.be/groenerand

Strijd tegen zwerfvuil op snelwegparkings

VILVOORDE Mooimakers, het initiatief tegen zwerfvuil en sluikestorten van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), Fost Plus en de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), heeft zijn pijlen gericht op de snelwegparkings langs de E19 in Peutie. De parkings zijn al jaren een populaire plek bij sluikestorters. Mooimakers wil het probleem, samen met de lokale besturen en andere partners, aanpakken. 'In november werden mobiele camera's geplaatst en borden, die aangeven dat er gefilmd wordt', zegt Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken Lydia Peeters (Open VLD). In oktober werd er een nulmeting gedaan. De hoeveelheid afval die toen op de snelwegparkings van Peutie werd opgehaald, dient als maatstaf om de efficiëntie van de mobiele camera's te meten. De eerste resultaten zijn alvast bemoedigend. 'In de eerste vier maanden van het project zijn er 73 pv's en gasboetes uitgeschreven. De camera's hebben geleid tot een daling van de hoeveelheid opgehaald afval', laat Jan Verheyen, woordvoerder van OVAM weten. 'De snelwegparkings in Peutie zijn al langer een probleem', zegt Katrien Vaes (Open VLD), schepen van Openbare Werken in Vilvoorde. 'Daar willen we nu komaf mee maken. We zijn ervan overtuigd dat deze samenwerking met Mooimakers de manier is om dat voor mekaar te krijgen.' - TD

Boekje gaat van hand tot hand

SINT-GENESIUS-RODE In Sint-Genesius-Rode gaat sinds een paar maanden het *Antiverveelboekje van Frida* rond. Het boekje wordt onder de inwoners van Rode doorgegeven. Wie het krijgt, kan erin schrijven, tekenen, plakken en zelf ideetjes opdoen tegen de verveling. Het initiatief van tekenaar en grafisch vormgever Jurgen Walschot uit Sint-Genesius-Rode ontstond tijdens de corona-lockdown. 'Het antiverveelboekje is tegelijk een schetsboekje, een vriendenboekje én een doe-boekje', zegt Walschot. 'Frida is het figuurtje uit twee van mijn boeken. Van haar krijg je in het antiverveelboekje een opdracht. Heb je die uitgevoerd, dan mag je het boekje doorgeven aan familie, vrienden of gewoon aan iemand die je op straat ontmoet.' Op www.deboesdaalhoeve.be kan je zien wat er in geschreven en getekend is en bij wie het boekje zich bevindt. - TD

Buren willen kapel redden

MEISE In Amelgem, een gehucht van Meise op de grens met Wemmel, is een crowdfunding opgestart voor de restauratie van de middeleeuwse kapel. Het prachtige gebouw uit de 12e eeuw is in slechte staat en moet dringend worden gerestaureerd. De kleine klokkentoren staat op instorten en ook het dak moet aangepakt worden. Omdat de kerkfabriek van Oppem, die eigenaar is van de kapel, onvoldoende middelen heeft, zijn een aantal burenen een geldinzameling gestart. De kostprijs van de renovatie wordt geschat op 100.000 euro. 'Op dit moment is er 6.795 euro ingezameld via crowdfunding. Nog een lange weg te gaan, maar we houden de moed erin', zegt Nathalie Mycke, een van de initiatiefnemers. 'We dromen ervan dat er terug kleine vieringen zouden kunnen doorgaan, zoals doopsels. Elke cent die we inzamelen, gaat naar de restauratie. Het zou zo jammer zijn mocht deze prachtige kapel verdwijnen.' - TD

www.kapelanamelgem.be

In het Begijnenborrebus in **Schepdaal** worden 60 extra bomen geplant dankzij een inzamelactie van 725 oude gsm's. • De politiezone AMOW (**Asse**, **Merchtem**, Opwijk, **Wemmel**) start met een team dierenwelzijn. • Boswachter Erik Bartholomeus heeft in het Zoniënwood in **Hoeilaart** een bever gespot. Dat was al meer dan 200 jaar niet meer gebeurd. • Brouwerij Drie Fontein uit **Beersel** is erkend als biologische brouwerij. Ze brouwen enkel met biologische granen. • De politiezone VIMA (**Vilvoorde-Machelen**) verstrengt het reglement over het gebruik van lachgas. • Burgemeester Hans Bonte van **Vilvoorde** wil de vrachtwagenparkings langs de E19 in Peutie en de Woluwelaan weg omwille van de overlast. • Twaalf schoolprojecten in de Vlaamse Rand krijgen van de Vlaamse Regering 10 miljoen euro, goed voor 1.344 extra plaatsen. • De aandrijfmotoren van de brug van **Humbeek**-Sas worden deze zomer vervangen. Hierdoor zal de brug twee maanden afgesloten zijn voor alle wegverkeer. • Brussels Airlines uit **Zaventem** heeft in 2020 maar liefst 332 miljoen euro verlies gemaakt. De inkomsten daalden met 72%, het aantal passagiers met 77%. • In **Vilvoorde** krijgen twee nog aan te leggen straten de naam van een vrouw: Sofia Van Thüringenstraat en Laure Balotstraat. • De provincie Vlaams-Brabant heeft een omgevingsvergunning geweigerd voor de aanleg van een nieuwe verkaveling van tien huizen aan de Bruyndonckxstraat in **Wemmel**. • **Zaventem** heeft de kap van zes hectare bos aan de Oude Keulseweg in **Sterrebeek** stilgelegd. Het bos vormt een buffer tussen de E40 en een aangrenzende woonwijk. De

gemeente wil het aankopen en er een groene zone van maken. • Het aantal verkeersdoden in Vlaams-Brabant is gedaald van 48 in 2019 naar 30 in 2020. • **Asse** voert een nieuw parkeerbeleid in met zes parkeerzones. Er komen digitale informatieschermen en alle parkeerautomaten worden vervangen. • **Grimbergen** deelt zo'n 11.000 reflecterende huisnummers uit aan de inwoners. • In **Zuun** is de bouw van een nieuwe woonwijk gestart naast het woonzorgcentrum Zilverlinde. Er komen 46 eengezinswoningen, 32 appartementen en 30 erkende assistentiewoningen. • 26 sportclubs uit de Vlaamse Rand bestelden bij vzw 'de Rand' voetbalwoordenboekjes en speldozen om Nederlands te oefenen. De website www.boestjesportclub.be werd al door 2.000 unieke bezoekers bezocht. • In 2020 lanceerden buitenlandse bedrijven 41 nieuwe investeringsprojecten in Vlaams-Brabant, goed voor 790 aangekondigde jobs en een aangekondigd investeringsbedrag van ruim 527 miljoen euro. • **Dilbeek** kreeg voor de aanleg van nieuwe fietspaden langs de Dansaertlaan en de Brusselstraat 1,5 miljoen euro subsidie. • De federale overheid trekt de komende twee jaar 11 miljoen euro uit voor de renovatie, uitbreiding en modernisering van het Von Karman Instituut in **Sint-Genesius-Rode**. Het instituut is gespecialiseerd in onderzoek naar vloeistofdynamica en aerodynamica en leidt 180 studenten vanuit de hele wereld op. • **Vitvoorde** annuleert alle evenementen tot aan het begin van de zomer. • De gemeente **Drogenbos** en de provincie Vlaams-Brabant hebben een vergunning geweigerd om een Lidl-warenhuis te bouwen op de hoek van de Langestraat en de Kuikenstraat. • Volgens zelfstandigenorganisatie Unizo en Graydon zitten één op de vijf Vlaams-Brabantse zelfstandigen en één op drie Vlaams-Brabantse kmo's tot 50 werknemers in acute geldnood. • Aan de terminus van tram 44 aan de Leuvensesteenweg en de Elisabethlaan in **Wezembeek-Oppem** komt een *hoppinpunt* met een parkeer-capaciteit voor 286 wagens, fietskluisen en een overdekte en beveiligde fietsstalling voor 300 fietsen. • JH

Meer met de fiets naar het werk

VLAAMS-BRABANT De inwoners van de provincie Vlaams-Brabant nemen almaar vaker de fiets voor woon-werkverplaatsingen. Dat blijkt uit de nieuwe Mobiliteitsbarometer van HR-dienstverlener Acerta. 'Op de momenten dat we in 2020 toch naar de werkvloer gingen, gebeurde dat in de provincie Vlaams-Brabant in 31% van de gevallen met de fiets, al dan niet in combinatie met een ander vervoersmiddel', zegt Patrick Demuylder van Acerta. '18,5% van de Vlaams-Brabantse werknemers gebruikt zijn fiets zelfs altijd om naar het werk te gaan. Die exclusieve keuze voor de tweewieler is in onze provincie iets groter dan het nationale gemiddelde van 14,6%.' Nationaal steeg het fietsgebruik met 9% in vergelijking met 2019. 'Corona heeft de fiets een boost gegeven, maar ook de auto op zijn troon gehouden. Dat laatste hoeft niet noodzakelijk slecht te zijn, want ook na corona zullen we door het succes van thuiswerk minder kilometers van en naar het werk afleggen. In die zin heeft corona ons autogebruik duurzamer gemaakt', vindt Demuylder. • TD

Verbinding via de Woluwevallei

ZAVENTEM De gemeente Zaventem en Vlaanderen investeren 2,5 miljoen euro in de vallei van de Woluwe, de rivier die Zaventem met deelgemeente Sint-Stevens-Woluwe verbindt. 'Aan het kruispunt aan de Henneulaan ter hoogte van de Stockmansmolen wordt de riolering vernieuwd', legt schepen van Ruimtelijke Ordening en Grondbeleid Bart Dewandeleer (CD&V) uit. 'Die plek is al jaren een pijnpunt bij hevige regenval. Verderop richting Woluwedal wordt er samen met de Vlaamse Milieu-maatschappij gewerkt aan de verbreding van de Woluwe. Er komt een wandelpad dat zal aansluiten op het bestaande richting Sint-Lambrechts-Woluwe.' Op het terrein aan de Smoldersstraat, waar de oude voetbalkantine is afgebroken, wordt volgende winter een nieuw bos aangeplant. 'Verderop de Woluwe gaat de gemeente het parkje langs de Julien Trekkerstraat opwaarderen om de aansluiting te maken met het Woluwewandelpad', geeft Dewandeleer nog mee. 'Tot slot wordt de komende maanden ook het nieuwe fietspad en de nieuwe fietstunnel tussen het Woluwedal en de Jozef Van Damstraat afgewerkt. De fietstunnel zorgt voor een veilige ondergrondse kruising met de drukke Leuvensesteenweg.' • TD

Containerklap brengt mensen dichter bij elkaar

De gemeenschapskranten en de gemeenschapscentra van vzw 'de Rand' lanceren een nieuw digitaal initiatief. *Containerklap* is een podcast die in drie afleveringen telkens zes bewoners uit de Vlaamse Rand aan het woord laat. Het decor van de audio-uitzendingen is een coronaveilige babbelbox.

TEKST Tina Deneyer • FOTO Tine De Wilde

Serge Debremaeker en Liesbet Herteleer uit Sint-Genesius-Rode

De voorbije weken landde een babbelbox in een aantal gemeenschapscentra van vzw 'de Rand'. In een knus gedecoreerde container konden mensen mekaar, gescheiden door plexiglas, coronaveilig ontmoeten voor een babbel. Podcastmaakster en eindredacteur van de gemeenschapskranten Veerle Weeck reserveerde zelf ook een aantal plekje en sprak in de babbelbox van de Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode, de Zandloper in Wemmel en de Lijsterbes in Kraainem telkens met zes inwoners. 'Elk van hen schotelde ik drie vragen voor', vertelt Weeck. 'Wat is je vroegste herinnering aan je gemeente? Wat mis je in je gemeente? En wat heeft corona jou geleerd? De gesprekken die daaruit voortvloeiden vormen de basis van *Containerklap*.'

Prachtige verhalen vertellen

'Verhalen van mensen uit de Vlaamse Rand vertellen, dat is eigenlijk mijn bedoeling met de podcast. In totaal heb ik met achttien mensen gepraat. Achttien heel verschillende praatgasten met heel diverse achtergronden. Een moeder van twee, een muzikant, de voorzitter van een jeugdhuis, een tachtiger, een tekenlerares uit Tsjechië, en een niet-onbekende voormalige Europese president uit Sint-Genesius-Rode bijvoorbeeld', lacht Weeck. 'Deze mensen met een verschil-

lende achtergrond zorgen voor een toffe mix aan verhalen. Iedereen heeft een andere band met zijn gemeente en dat maakt het boeiend.'

De podcasts zijn nieuw voor vzw 'de Rand', en ook voor Veerle Weeck zelf. 'We waren met de tijdschriften en de gemeenschapscentra op zoek naar een manier om ons digitale luik uit te breiden naast de websites en de berichten op sociale media. Momenteel is er een enorme wildgroei aan professionele en niet-professionele podcasts. Maar eentje met een regionale invalshoek bestond nog niet in de Vlaamse Rand. Als

In drie prachtige podcasts schetsen gewone mensen hun leven in de Rand.

podcastmaakster had ik weinig ervaring, maar als luisteraar des te meer. Ik ben al een hele tijd verslingerd aan podcasts. Het is zo'n prachtige manier om verhalen van mensen te brengen. Een podcast zorgt voor een heel andere sfeer dan radio. Het zijn eigenlijk meer tv-series, maar dan alleen auditief.'

Klank en gevoel moeten goed zitten

Een goede podcast maken, is verre van eenvoudig. Vzw 'de Rand' nam daarom professional

Evelien Dockx van het podcastbedrijf *Het Huis van Eustachius* onder de arm. 'Met haar als coach zette ik mijn eerste stappen in de podcastwereld. Als journaliste heb ik wel ervaring met interviewen, maar voor een podcast moet je niet alleen de juiste vragen stellen, je moet ook goed nadenken over het gevoel dat je wil overbrengen', zegt Weeck. 'Ook de montage van zo'n podcast is best wel een uitdaging. In de eerste plaats moet de klank natuurlijk goed zitten, maar er is nog zo veel meer waarmee je rekening moet houden. De puzzel moet helemaal kloppen. Ik heb me met het maken van *Containerklap* heel goed geamuseerd. Ik hoop dat dat ook voor de luisteraars zo zal zijn. Voor mij smaakt het in elk geval naar meer. Er zijn in onze regio nog zoveel verhalen te vertellen. Over mensen die hier al jaren wonen, nieuwe inwoners, dialecten die niet verloren mogen gaan,... Aan ideeën geen gebrek.'

i De podcast *Containerklap* vind je via de app *Spotify* op je smartphone of tablet, de website van vzw 'de Rand' en die van de gemeenschapscentra. De afleveringen uit Sint-Genesius-Rode en Wemmel staan al online. De *Containerklap* uit Kraainem kan je beluisteren vanaf vrijdag 12 april. Luister hier http://bit.ly/containerklap_podcast of met deze QR-code

‘Mensen helpen om gezond te leven’

In 1998 gaf Sabine Appelmans als 25-jarige prof tennisster haar eerste interview voor RandKrant. Nu, ruim 20 jaar later, is tennis vervangen door padel en heeft ze haar profcarrière ingeruild voor sportjournalistiek en coaching. Eén constante: ze woont nog altijd in Asse.

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

Bij het eerste interview woonde je nog niet lang in Asse. Je vertelde toen: ‘Het is puur praktisch dat we hier zijn komen wonen. Ons sociale leven speelt zich nauwelijks in Asse af.’ Is dat nog altijd zo?

‘Helemaal niet! We zijn hier inderdaad komen wonen omdat het een goede, centrale uitvalsbasis was: ik trainde in Wilrijk, mijn man Serge (Haubourdin) werkte in Waterloo en mijn ouders woonden vlakbij in Erembodegem, waar ik vandaan kom. Papa kon de planten komen water geven als we weer eens weg waren. En het was dicht bij Zaventem, voor alle buitenlandse verplaatsingen. Toen zat ik natuurlijk soms ook wekenlang in het buitenland. We hadden wel een bouwgrond gekocht in Asse, dus we waren wel van plan om hier te blijven. En daar ben ik ondertussen alleen maar blij om. Wij hebben hier een dicht sociaal netwerk met veel vrienden die in de buurt wonen. Alleen al in onze straat zijn er zoveel mensen met wie we een hechte band hebben: we lopen samen op zondag, bijvoorbeeld. Zodra het weer mag, kunnen onze gezellige burenfestjes weer. We voelen ons echt thuis in Asse.’

Wat is er intussen nog meer veranderd?

‘In 2001 ben ik gestopt als professionele tennisster, ik was 29. Ik had meer dan tien jaar meegedraaid in het circuit, Serge was mijn coach.

FR ‘Aider les autres à vivre sainement’

Jusqu’à ses 29 ans, Sabine Appelmans était joueuse de tennis de haut niveau. Tout tournait autour de cela. Par après, elle a choisi de se consacrer au coaching et à la santé. ‘J’aimerais pouvoir transmettre ce que j’ai appris moi-même. De plus, pour être athlète de haut niveau, il faut vivre assez égoïstement. Vous vous habituez au fait que votre entourage s’occupe constamment de vous et prend soin de vous. J’estimais qu’il était temps de rendre quelque chose en retour. J’ai appris énormément au cours de ma formation

d’entraîneuse. Si j’avais su certaines choses pendant ma carrière active de joueuse, cela m’aurait certainement aidé. Pas tant sur le plan technique que sur le plan mental. Le tennis, c’est bien plus que savoir comment frapper la balle. Il s’agit aussi de savoir où puiser cette force de frappe. Finalement, j’ai cherché à aller encore plus loin en suivant une formation de coach de santé. Une alimentation saine, des habitudes saines, j’essaie d’aider les gens à changer leur comportement afin de faire des choix équilibrés.’

Stoppen op die leeftijd lijkt nu misschien vroeg, maar in die periode was dat heel normaal. We wilden graag kinderen en tennis en kinderen combineren, zoals Kim Clijsters of Serena Williams nu doen, daar was toen geen sprake van. Na die hectische jaren vond ik het wel fijn dat we tijd konden maken voor elkaar en voor onze twee zonen. Het is jong, een carrière die stopt op je 30e, maar we hadden dankzij die intense periode natuurlijk wel wat financiële ruimte. Plus: ik had het voorbeeld van mijn mama, die thuis gebleven was om voor mij te zorgen. Je volgt dat patroon toch een beetje. Ik deed wel wat omroepwerk voor tv, maar dat lag me niet echt. Dus werd het tijd voor iets anders: coaching. Ik wil graag doorgeven wat ik zelf heb geleerd. Plus: als topsporter moet je behoorlijk egoïstisch leven, aan jezelf denken en aan je rust. Je vindt het normaal dat je omgeving constant rekening met je houdt en voor je zorgt. Ik vond dat het tijd was om iets terug te geven, om zelf te zorgen. Het lag dus voor de hand om te gaan coachen. Ik volgde een opleiding tot trainer B-tennis. Daar heb ik veel geleerd. Het had me veel geholpen als ik dit al tijdens mijn actieve tenniscarrière had geweten. Niet zozeer qua techniek, maar eerder op het mentale vlak.'

Je collega-tennisster Dominique Monami is personal en mental coach. Is een tweede carrière als coach het enige logische vervolg op zo'n vroeg pensioen als topsporter?

'Voor mij wel. Andere topsporters zijn totaal andere dingen gaan doen: Elodie Ouédraogo in mode en media, zwemmer Fred De Burghgraeve is verkoper, ex-judoka Harry Van Barneveldt politiegagent. Er zijn verschillende mogelijkheden, maar voor mij lag coaching in combinatie met tenniscommentator het meest in de lijn van mijn persoonlijkheid. Ik ben een tijd coach geweest van het Belgische Fed Cup-team. Techniek is belangrijk: de juiste opslag, een goeie forehand,... Maar tennis is meer dan *hoe sla je een bal*. Het gaat ook over waar je de kracht vandaan haalt om hem te slaan. Uiteindelijk wilde ik graag nog breder gaan. Daarom volgde ik een opleiding tot gezondheidscoach. Gezonde voeding, gezonde gewoonten, maar ook dat hele mentale aspect. Ik wil de mensen die ik coach graag fysiek én men-

taal helpen om de beste versie van zichzelf te zijn. Als sporter heb je dat in je. Ik kom eigenlijk van de andere kant: van extreme zelfzorg en een grote drang om te presteren. Nu is het andersom: nu probeer ik anderen die vorm van zelfzorg aan te leren, door mijn eigen ervaringen te delen.'

'In alles wat ik doe, vind ik echte verbinding belangrijk. Dat motiveert me om ervoor te gaan, om de best mogelijke coach en de best mogelijke commentator te zijn. Ik merk het vaak als ik voor Sportweekend of Eurosport met een sporter praat, dat er een instant connectie is. Ik weet wat zij over hebben voor hun sport, ik ken hun gedrevenheid, ik ken de emoties die daarbij horen. Zij herkennen dat ook in mij. Als ik sporters coach,

'Tennis is meer dan hoe sla je een bal. Het gaat ook over waar je de kracht vandaan haalt om hem te slaan.'

voel ik een sterke betrokkenheid. Dat kan soms voor een enorme doorbraak zorgen.'

'Ik heb het gevoel dat die connectie sinds mijn 40e alleen maar sterker wordt. In je jonge jaren leer je continu bij, verken je de grenzen van je eigen prestatievermogen, ben je fysiek op je sterkste. Als je ouder wordt, worden andere dingen belangrijk. Je hebt meer ervaring, leert meer verbanden zien, kan zaken beter inschatten. Coaching is net dat wat je zelf hebt geleerd in iets waar je talent in hebt, doorgeven aan anderen. Ik ben dankbaar dat ik dat kan doen.'

Mis je het leven als proftennisster?

'Ik ben heel blij met mijn tenniscarrière, maar je moet wel heel egocentrisch zijn om goed voor jezelf te zorgen. Daardoor moest ik vaak mensen in mijn omgeving teleurstellen. Ik voelde me in die tijd vaak eenzaam, ik miste verbinding. Die heb ik nu als coach wel. Het doet deugd wanneer je dat enthousiasme voelt. Iemand zei me dat ze sport háátte. Ik coach haar nu drie jaar en laatst vertelde ze me dat ze één keer per week sporten eigenlijk toch te weinig vond... Die zelfzorg – genoeg beweging en gezonde voeding – haalbaar

maken, is de uitdaging. Soms lukt het, soms niet. Het is ook een langzaam proces en niet iedereen heeft er het geduld voor. Op zes weken tijd een wasbordje als buik? Vergeet het. Als tennisster trainde ik tien jaar elke dag voor ik resultaten zag, leg ik dan uit. Ik probeer met kleine aanpassingen stapje voor stapje grote veranderingen te bereiken. Daarom ben ik vorig jaar ook ambassadrice van WW (Weight Watchers) geworden. Daar kan ik helemaal achter staan. Hun aanpak is wetenschappelijk onderbouwd. Het draait niet om crashdiëten om zo snel mogelijk kilo's kwijt te raken. Nee, je bereikt resultaat door inzicht te krijgen in wat voeding met je lichaam doet en waarom je eet. Je leert goed portioneren en op de juiste momenten te eten. In feite leer je een gezonde levensstijl aan, hetzelfde eetpatroon als het patroon dat je als toptennisster nodig hebt: gezond en evenwichtig, en alleen meer eten – vooral koolhydraten dan – als je extra inspanningen gaat leveren. Kleine aanpassingen kunnen daarbij een groot verschil maken. Een vrouw, die ik coachte, at elke dag een wafeltje bij haar koffie. Toen ik haar vertelde dat ze gerust van dat wafeltje mocht genieten, maar dat ze zich moest realiseren dat het wel in haar WW-points systeem meetelde en dat dat dagelijkse wafeltje 1 kilo per maand verschil maakte, schrok ze. Daar draait het om, in coaching, of dat nu voor WW, topsport of gewoon meer bewegen gaat: ik probeer mensen te helpen om hun gedrag te veranderen. Om gezonde, evenwichtige keuzes te maken die hen gezond en gelukkig maken en houden.'

Sport je zelf nog vaak? Heb je daarvoor genoeg gelegenheid in en rond Asse?

'Ja, de Groene Gordel rond Brussel nodigt echt uit om te wandelen en te lopen. Dat doe ik geregeld. Niet alleen in Asse, maar ook in andere gemeenten in de Rand. Ik geef nog een aantal sportlessen per week en dan sport ik zelf ook altijd mee. Een goede gewoonte. Ik speel ook geregeld *padel*, een vrij nieuwe sport, een variant op tennis. Daarvoor zit er nog genoeg van het competitiebestje in mij. Nu is alles even iets anders door corona, maar eens de pandemie voorbij krijgen sportclubs het hopelijk wat makkelijker. Ik denk dat de padelclubs dan uit de grond zullen rijzen. Die sport is ontzettend populair aan het worden.'

Wandelen in de onderbuik van Brussel

Dat het autoluwe wegennetwerk van het Brussels Gewest er enigszins anders uitziet dan in Vlaanderen spreekt voor zich. Een hogere bewoningsgraad brengt nu eenmaal meer verharde wegen met zich mee. Maar vergis je niet.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Als je van het treinstation Sint-Job (Ukkel, Brussels Gewest) naar dat van Linkebeek (Vlaanderen) stapt, loop je op een bijwijlen prachtig parkoers dat tegelijk erg on-Brussels en on-Vlaams aanvoelt. Dat heeft er vooral mee te maken dat zowel de bodemgesteldheid als het reliëf hier van bijzondere makelij zijn.

Unieke mozaïek

Het wandeltraject van 10 km aan de Kauwberg gaat heerlijk op en neer tussen beide gemeenten. Onderweg krijg je zicht op verschillende mooie natuurgebieden die Europese bescherming genieten en deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden horen dus bij de heel waardevolle biotopen waaruit dat netwerk

is opgebouwd in alle zevenentwintig lidstaten van de Europese Unie. De meeste leefgebieden in de Brusselse zuidrand situeren zich in de bos-sfeer, al komen er ook heel wat graslanden met extreem hoge biologische waarde in voor.

Als je vertrekt van aan het station van Sint-Job kom je al na 2 km het veruit grootste van de Natura 2000-gebieden tegen: de Kauwberg. Dit bijna 50 ha grote gebied heeft een bijzondere geschiedenis. Als het niet was gered door de omwonenden, was het hopeloos verkaveld geworden. Nu is het een schitterende natuurlijke enclave die in 2001 definitieve bescherming kreeg. Je vindt er een mozaïek van biotopen die uniek is voor de regio. Iets verderop loop je zo in het Sauvagèrepark. Dit gebied van nog geen 5 ha voelt kunstmatig aan wegens de veelvuldige ingrepen door de mens. Toch kreeg het ook een Natura 2000-status omdat er een keur aan inlandse loofbomen groeit, en omdat in de beneden gelegen vijvers heel wat amfibieën leven.

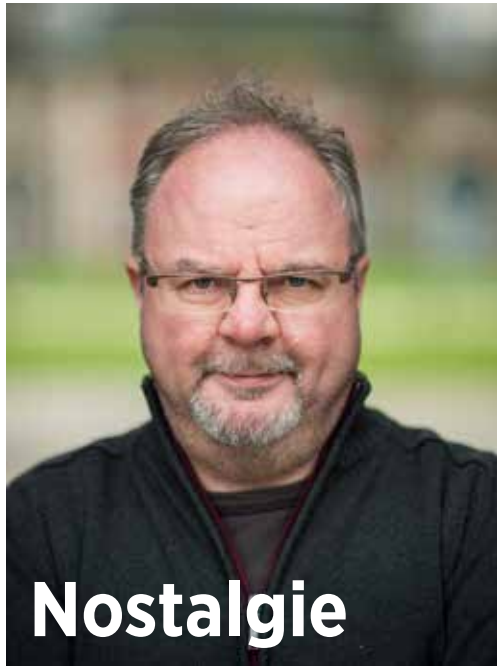
Ongerepte verscheidenheid

In de buurt vind je een complex van verschillende groene zones die intussen allemaal deel uitmaken van het Europees natuurgebieden-netwerk. Als je hier dan toch bent, kan je ze allemaal bezoeken, maar dan moet je even van het voorziene wandeltraject afwijken.

Je passeert immers eerst aan het kerkhof van Verrewinkel en dan kan je meteen doorlopen naar het Verrewinkelbos, zoals de wandeling aangeeft. Beter nog maak je van de gelegenheid gebruik om een bezoek te brengen aan het Engeland-plateau en het Buysdellebos. Dan krijg je zicht op de verscheidenheid aan bosbiotopen in deze zone. Bijkomende reden voor Europese bescherming zijn de verschillende vleermuissoorten die hier leven. Vanaf nu zie je ze boven de bomen en de waterpartijen vliegen.

Voor wie er niet genoeg van krijgt, raad ik aan om even over te wippen naar het Kinsendael-Kriekenputnatuurgebied. Dan heb je de belangrijkste natuur in de regio wel gezien en zal je ongetwijfeld verrast zijn door zo veel verscheidenheid en zelfs ongereptheid. De Brusselse groene administratie leverde hier schitterend werk om deze gebieden allemaal een strenge bescherming te geven, goed te beheren en ze toch toegankelijk te houden voor de geïnteresseerde wandelaar.

Ik hoor het Machteld Gryseels van Leefmilieu Brussel, inmiddels al met pensioen, nog zeggen:

Dirk Volckaerts was negen jaar hoofdredacteur van Brussel Deze Week. Momenteel werkt hij voor de Europese Commissie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Joris Hintjens, Fatima Ualgasi en Tom Serkeyn de column *mijngedacht*.

‘Weinig mensen beseffen hoeveel hoogwaardige natuur er in het Brussels Gewest aanwezig is. Er is al zo veel verloren gegaan dat we wat rest zo veel mogelijk moeten beschermen.’ En zo geschiedde.

Serge Kempeneers, ander afdelingshoofd bij Leefmilieu Brussel, en inmiddels ook al met pensioen, formuleerde het zo: ‘Het zal pas in de toekomst zijn dat mensen beseffen welke mooie gebieden we hier gevrijwaard hebben. De uitdaging zal er in bestaan om ze tot het einde der tijden zo goed mogelijk te beheren zodat ze hun uniek karakter, met zovele soorten, behouden. En dat de mensen er kunnen blijven van genieten zonder dat de natuur er onder lijdt.’

Een ommetje

In feite kan er zich eenzelfde scenario als hierboven afspelen als je tussen het Verrewinkelbos en het Wijnbrondal ter hoogte komt van de Hollebeekstraat. Van daaruit is het minder dan een kilometer stappen tot het onvolprezen Schaveyspark. Dit prachtige, alweer reliëfrijke gebied van

‘Pas in de toekomst zullen we beseffen welke mooie gebieden we hier gevrijwaard hebben.’

meer dan 50 ha is Vlaams grondgebied. Het is grotendeels toegankelijk, behalve de viskwekerij van het Agentschap voor Natuur & Bos/Inbo. Die administratie kweekt hier onder meer kwabaal en beekforel, zeldzame soorten die op geschikte plaatsen in Vlaanderen worden uitgezet om ze in het wild te laten overleven. Een uniek project in Vlaanderen en ver daarbuiten. Het bronwater uit de buurt dient als uitzonderlijk zuiver leefgebied in de kweekbassins.

Als je terugkeert naar het initieel wandelpad kom je bij het Wijnbrondal uit. Dit is een erg oude site met de diep uitgeschuurde vallei van de Wijnborrebeek. Een kilometer verderop kom je aan het eindpunt van deze route, het station van Linkebeek.

En hiermee heb je het meest representatieve wandeldeel van de grens tussen Brussel en Vlaanderen gezien. Op het einde van de rit heb je meer dan 20 km in de benen, maar voor je het beseft zijn die helemaal voorbij.

Als je een paar jaar in het buitenland gaat wonen, krijg je af en toe weleens last van nostalgie. Meestal gaat het over zintuiglijkheden: de geur van modder in een beekje, het geratel van een oude ophaalbrug, het gewicht van een dienblad met rumpsteak en frietjes in de Resto GB.

Ik had hierover, toen ik zelf nog in Duitsland woonde, een gesprek met mijn goede collega Peter uit Bad Kreuznach. Hij had jarenlang in België gewerkt, en gedurende die periode in Sint-Genesius-Rode gewoond.

‘Wat herinner jij je nog van jouw periode in de Rand?’, wou ik weten. Hij moest niet lang nadenken. ‘Witze’, zei hij. Der Witz, die Witze, Duits voor mop(je), geestigheid.

Moppen? Vreemd. Je kan de Rand met veel associëren – somptueuze landschappen, boerenmarkten, kruiken lambiek, Herman Teirlinck, gemeenschapscentra, mobiliteitsproblemen, verkavelingen,... maar moppen? Oké, we hebben Urbanus, dat is waar. En om de zoveel tijd zijn er al die standupcomedians die aan verkiezingen deelnemen. Maar toch, moppen?

‘Nein, nein’, zei Peter. ‘Keine Witze. Witse! Der Kommisar aus Halle!’ En dan vertelde hij hoe hij elke week schuddebuikend van plezier op de VRT naar Witse keek, en dat als een soort eerbetoon beschouwde aan de stugge, Brabantse eigenzinnigheid te midden waarvan hijzelf was terechtgekomen. En ook om zijn Nederlands te oefenen. ‘Dan stond hij daar, Witse, zwijgend in één of ander Pajots landschap, tussen de bomen. Nadat hij zuchtend, morrend en knarsetandend moorden ging oplossen in frietkoten, dorpsbibliotheken, notarispraktijken, brouwerijen,... Een politierserie van dit kaliber kunnen ze echt enkel in de Rand maken. Wunderbar!’

Er werd inderdaad wel stevig vermoord in Witse, veel meer dan de werkelijke statistieken in het gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde aangaven. Op negen seizoenen

tijd, van 2004 tot 2012, gingen er meer dan 150 slachtoffers voor de bijl, ongeveer tien keer zoveel als in het echt. Dat heeft Halle-Vilvoorde dan gemeen met andere moordlustige regio’s zoals Oxford (Morse, Lewis), het fictieve County of Midsomer (Barnaby), of Aspes Brugge.

Wat Witse ook gemeen heeft – of had – met andere succesvolle tv-detectivereeksen, is het eventtoerisme en de streekmerchandising. Op het hoogtepunt van de reeks, die razend populair was en wekelijks gemiddeld 1,6 miljoen kijkers aantrok, was er in Halle en omstreken echt sprake van een Witse-effect. De VRT organiseerde in Halle elk jaar een Witsedag, en wandel- en fietstochten leidden de massa’s langs de voornaamste draailocaties in het Pajottenland: het zogezegde kantoor van de moordsectie van de federale recherche in de Albertstraat in Sint-Rochus, het huis van Witse in Buizingen dat door de VRT werd gehuurd, de fameuze zomerlinde aan de Puttenberg in Vlezenbeek, in de volksmond ‘Witseboom’ genoemd, enzovoort. Eén fietstocht leidde zelfs naar restaurant ‘t Kriekske aan het Hallerbos, waar de Witsecrew na de draaidag graag ging doorzakken.

Eilaas... We zijn nu negen jaar verder, en van Witse valt er in het Pajottenland niet veel meer te bespeuren. Het politiekantoor in de Albertstraat is opnieuw een buurtschool, het huis in Buizingen is verkocht aan particulieren. Wie ‘Witse’ zoekt op de toerismewebsite van Halle, krijgt ‘geen resultaat gevonden’. De zomerlinde staat nog altijd majestueus te pronken aan de Puttenberg in Vlezenbeek, maar hoelang zal die in de volksmond nog ‘Witseboom’ heten? Er zit niets anders op. Nog eens heruitzenden! In 2019 haalden de heruitzendingen nog 200.000 kijkers, om 17 uur godbetert. Dat moet beter kunnen. Komaan VRT, waar wacht je op?

TEKST Dirk Volckaerts • FOTO Filip Claessens

Woonwagengeluk

Woonwagebewoners reizen al eeuwen door onze streken, maar sporen lieten ze amper na. We kennen ze vooral uit doorvertelde verhalen, waarschuwingen of zelfs mythes, maar zelden echt persoonlijk.

TEKST Koen Demarsin • FOTO Filip Claessens

Voor dorps- en stadsbewoners lijken ze haast ongrijpbaar. Hun pogingen om hier te kunnen leven en toch hun eigen cultuur te behouden, doet hen vaak wankelen. De richting waarheen het rad van fortuin voor hen uitdraait, blijft onduidelijk.

Gelukszoekers

Behoedzaam balanceert ze met beide benen op twee grote circusballen. Met haar armen breed houdt ze zichzelf in evenwicht. Ze is nog jong, een tiener wellicht. Langs haar nek valt een donkere zwarte vlecht tot op over haar borst. Ze beweegt op de tonen van de muziek. Ze is hier niet alleen. Tegen een boom geleund, kijkt een man haar lachend toe. Zijn handen houdt hij losjes achter de rug. Links naast haar keuren twee vrouwen haar bewegingen, een moeder met haar pasgeboren kind en een oudere vrouw. In de verte staat een kind naast de open deur van een woonwagen. Samen met de muzikant die aan

haar voeten op een xylofoon de maat aangeeft en een hond, zijn dit de weinige toeschouwers die haar kunsten bewonderen. Buiten is het warm. De jongen bij de woonwagen en het balanceerende meisje dragen enkel een korte broek. Hun bovenlichamen zijn bloot. Tussen de schaduwrijke bomen en de woonwagen hangen grote zeilen die de blikken van voorbijgangers moeten weren. Buitenstaanders zijn hier niet gewenst.

Deze kleine familie en de buitenwereld lijken maar weinig met elkaar te maken te hebben. Ze leven gescheiden van elkaar. Aan het andere eind van het veld ligt een klein afgelegen huis aan de rand van het bos, het eenzame eind van een gehucht, een dorp, een stad misschien. Schilder, houtsnijder en graficus Edgard Tytgat keek binnen in het leven van deze woonwagebewoners en noemde het *La fortune de la roulotte*. Hij maakte de houtsnede in 1933. Tytgat liet zich vaak inspireren door wat hij zag in de omgeving waar hij woonde, op dat moment was

dat Sint-Lambrechts-Woluwe aan de ooststrand van de stad.

Woonwagengeluk. De rijkdom is meer dan de kleine familievrede of de zigeunervrijheid van deze ongebonden familie waar romantische kunstenaars graag van dromen. Hun geluk zit ook in het jonge meisje dat het nodige geld moet verdienen om haar familie te helpen onderhouden. Misschien oefent ze haar kunsten wel voor een kermis in de buurt? Het veld op de achtergrond is leeg. Nu de oogst binnen is, kunnen de boeren feesten. Woonwagenbewoners en dorpelingen leven niet helemaal los van elkaar.

Te paard

Zeven jaar later, op een winterse vrijdag in 1940, trok een andere groep woonwagenbewoners van Oost-Vlaanderen naar Brussel. Manoch Modest had daar een goede reden voor. Hij was paardenhandelaar en op vrijdag bracht hij zijn dieren naar de grote paardenmarkt van Molenbeek. Hij trok vanuit het westen langs de Brusselsestraat, de grote weg die tussen Ternat en Groot-Bijgaarden de dorpen met de stad verbindt.

Het lot was Manoch niet goed gezind. Zijn vrouw Anna-Maria was zwaar ziek. Ze stierf de dag later op de plaats waar de familie halt had gehouden, een grasveld in Sint-Ulriks-Kapelle op de kruising van de Brusselstraat en de Moerstraat. Anna-Maria Rosenberg kreeg haar laatste rustplaats vlakbij de kerk. Manoch trok verder, maar hij bleef aan zijn vrouw denken. En zo gebeurde het dat zo'n 13 jaar later, toen hij zelf het aardse met het hemelse verwisselde, hij op dezelfde begraafplaats werd bijgezet. Met zijn dood begon een nieuwe traditie. Sindsdien komen leden van deze clan naar het dorp om er hun doden dicht bij elkaar te begraven. Intussen liggen ze niet alleen op het oude kerkhof maar ook op de nieuwe begraafplaats van het dorp, zo'n kilometer verderop en op zichtbare afstand van de plaats waar Manoch halt hield toen zijn vrouw stierf.

Eigen gezicht

De graven van Manoch en Anna-Maria verschillen niet veel van de omliggende graven. Een steen, een geboorte- en een sterfdatum, een foto en een Christushoofd. Alleen hun namen zijn anders. Naarmate meer familieleden zich lieten bijzetten, kregen hun graven ook een eigen

gezicht. Het begon onopvallend. Naast de namen als Modest, Rosenberg, Peterbos of Boudain zorgden de foto's van de vrouwen met hun hoofddoeken, hun fleurige en losse kledij, lange donkere vlechten en zichtbare juwelen voor een kleurrijk verschil met de meer ernstige grafportretten rondom hen. Deze vrouwen droegen wat ze dicht bij zich hadden. 'We eren onze doden en vieren het nieuwe leven. Reizen zit in ons bloed', schreven verschillende woonwagenbewoners over zichzelf in een gedicht. Hun grafstenen zijn de beelden die bij deze woorden passen, versierd met antieke zuiltjes en frontons en frivole foto's van koppels in het park of al dansend op café. Steevast is Jezus een vaste reisgezel op weg naar het volgende leven. Met zijn herdersstaf leidt hij de dode, net zoals hij zijn schapen – de moderne nomaden – de goede richting wijst.

Al lijkt dit uiterlijk vertoon voor buitenstaanders misschien pompeus en overladen, de familie laat zo haar gehechtheid en respect zien voor wie ze moesten achterlaten. Maar met hun graven geven de woonwagenbewoners zichzelf een eigen zelfbewust gezicht. Het zijn de weinige herkenbare resten die ze in hun omgeving achterlaten.

Egyptenaren, tovenaars en kabouters

Eeuwenlang al trekken mensen zonder woonplaats van stad naar stad. 501 jaar geleden, op 3 januari 1420, trok een groep vreemde mensen naar Brussel. Hun leider noemde zich Andries, de hertog van Klein-Egypte. Gelijkaardige groepen *Egyptenaren* of *Gipten* – gypsies in het Engels en gitanes in het Frans – zouden steeds regelmatig opdrukken. Waarom zij zich zo noemden, is niet duidelijk, net als de redenen die ze aangaven waarom ze hier terecht kwamen. Waren het door Saracenen verdreven christenen of geloofden ze dat ze net als de joden uit Egypte wegluchtten en zo op de dool raakten? Wellicht waren ze al eeuwen onderweg nadat ze uit hun thuisland India (het huidige Pakistan) waren vertrokken. Reizen was voor deze *Sinti* of *Manoesjen*, zoals we ze vandaag noemen, na al die tijd een levensstijl geworden.

Omdat ze alsmat onderweg waren, lieten ze maar weinig sporen na. Wat ze hadden, droegen ze met zich mee en hun inzichten gaven ze mondeling door. Mensen die hen ontmoetten, kenden hen als paardenhandelaren, maar ook als toekomstvoorspellers of mensen die zich bezig-

hielden met toverij. Hun toegang tot duistere machten kon helpen maar ook gevaarlijk zijn. Voor buitenstaanders waren ze ongrijpbaar.

De weinige plaatsen die naar hen genoemd zijn, hebben vaak te maken met hun raadselachtig voorkomen. In Gooik ligt aan de oude doorgangsweg tussen Brussel en Geraardsbergen de oude afspanning *In de Drie Egypten*. De inwoners spreken over 't *Zjiept*. De afspanning staat er sinds de 17e eeuw, maar daarvoor stond er een ouder gebouw dat reizigers ontving op weg naar de stad of op bedevaart naar de nabijgelegen Woestijnkapel. Naar verluidt zouden ooit drie zigeunervrouwen of *zjiepenéssen* de afspanning uitgebaat hebben en zo hun naam aan het gebouw en het gehucht hebben gegeven. Maar de *zjiepten* zouden ook kleine wezens als

Wie vandaag met een woonwagen de baan op wil, doet dat met veel onzekerheid.

kabouters of feeën geweest kunnen zijn die in de herberg verbleven en die mensen uit de buurt hielpen met allerlei huishoudelijke taken. Wat meer is: deze wezens doken niet alleen in Gooik op, maar ook in Archennes in Waals-Brabant, niet zo ver van Ottenburg. In het *Bois des Egyptiennes* of het *Bois des Gipsies* zouden niet alleen zigeuners verbleven hebben die volgens bronnen uit 1767 en 1779 ook tovenaars en Egyptenaren genoemd werden, maar volgens de dorpsverhalen die er de ronde deden, leefden er onder de grond in het bos ook tovenaressen die net als in Gooik de dorpelingen met huishoudelijke taken hielpen. Het bos zou volgens deze verhalen naar hen zijn genoemd.

De echte verklaring voor de Drie Egypten in Gooik spreekt wat minder tot de verbeelding en verwijst niet naar de zigeuners of kabouters, maar naar drie geulen of *zjipen* niet ver hiervandaan. Maar het is vooral opmerkelijk dat zeker in de 18e eeuw de bewoners in de dorpen in deze streek de Egyptenaren die zij voorbij zien komen in verband brachten met plaatselijk onverklaarbare en magische verschijnselen en dat hoefde niet per se negatief te zijn. ►

Begraafplaats Sint-Ulriks-Kapelle

► Ontketend

Anders dan deze *Egyptische Sinti* waarvan nu nog afstammelingen in België wonen, kwam Manoch Modest pas aan het einde van de 19e eeuw naar België. Hij werd geboren in Noorwegen, zijn vrouw in Berlijn. Hun leven samen brachten ze in België door. Zijn familie behoorde tot de Roms. 'Nadat de slavernij in Roemenië en de rest van Oost-Europa was afgeschaft, raakten zij zonder werk. Ze moesten daardoor hun rijke broodheren verlaten en omdat ze zelf geen onderkomen hadden, sloegen ze op de vlucht. Zo begon hun reizend bestaan', zegt Kim Janssens, die zich als beleidsmedewerker bij het Minderhedenforum al jaren het lot van de woonwagenbewoners in Vlaanderen aantrekt.

Brussel was voor de woonwagenbewoners, maar ook voor de zogenaamde *voyageurs*, Belgen die rondreisden om aan de kost te komen, een aantrekkelijke omgeving. In de marge van de stad konden ze hun handelsactiviteiten opstarten om in hun levensonderhoud te voorzien. De Sinti en de Roms legden zich toe op paardenhandel, stoelen matten, ophalen van oud ijzer en ketels lappen, terwijl de *voyageurs* van deur tot deur gingen om allerlei waren aan de man te brengen. Zo maakten ze voor zichzelf een raderdje in de economische machine en konden hun eigen positie verstevigen en in hun onderhoud voorzien. Hun uitvalsbasis lag langs het kanaal in Molenbeek.

De situatie kantelde in de jaren 1970. 'De woonwagenbewoners moesten toen weg van het kanaal en ze verspreidden zich over kleinere terreintjes in en rond Brussel en kwamen onder meer terecht in Molenbeek, Anderlecht, Halle en Sint-Pieters-Leeuw. Deze terreinen waren vooral privé-eigendom en de gemeenten hebben hen er lang gedoogd. Van hieruit hadden ze een snelle verbinding met de rest van het land dankzij een snelle toegang via de Brusselse Ring om hun handel verder te zetten', legt Janssens uit.

Het rad van fortuin

Hoewel leven in een woonwagen intussen officieel erkend is in Vlaanderen en in Brussel namen de spanningen tussen de woonwagenbewoners en de lokale overheden en plaatselijke bewoners toe. De onrust en nervositeit straalt af van de krantenkoppen die de komst van woonwagenbewoners melden: 2011 in Groot-Bijgaarden, 2012 in Kampenhout, 2013 in Zemst en Grimbergen, 2014 in Boutersem, 2017 in Huldenberg, Meise en Merchtem en 2018 opnieuw in Merchtem. Ze lezen als een triest palmares van niet geslaagde contacten. Ze zoeken hun weg en een rustplaats langs invalswegen rond Brussel en stoten met hun 'onaangepaste' leefwijze op verzet. Waar ze opduiken, vrezden lokale bewoners voor inbraken of inname van hun gronden. Veel bewegingsruimte is er ook niet in het verkavelde Vlaanderen, waar elk stuk grond intussen met een eigen kleur op de kaart een bestemming heeft gekregen als industrieterrein, woonuitbreidingsgebied of natuurgebied. Janssens: 'Lokale besturen treden ook strenger op tegen hun aanwezigheid op niet vergunde terreinen. De familiale terreinen van de Roms in Anderlecht werden gesloten en ook op bestaande doortreksterreinen kunnen ze

niet steeds terecht. Momenteel is het terrein in Huizingen gesloten en het doortreksterrein in Zellik is vaak overbezet.'

Voor wie in het overvolle Vlaanderen vandaag met een woonwagen de baan op wil, doet dat net als vele generaties voorouders van conflict naar conflict en met veel onzekerheid. Al worden woonwagenbewoners om hun levenswijze niet meer vervolgd, toch lijken ze geïsoleerder te leven dan vroeger. *Burgers*, zoals woonwagenbewoners mensen met een vast huis noemen en *zigeuners* hebben elkaar niet meer nodig. De beroepen die zij uitoefenden, zijn minder gevraagd en de magische kunsten die hen ooit hielpen, kunnen ze nog maar moeilijk inzetten om hun positie in de maatschappij te versterken. Het leven op de rand blijft. De vraag is naar welke kant het rad van fortuin hen straks duwt.

i Ken jij erfgoed van woonwagenbewoners in jouw buurt (woonplaatsen, begraafplaatsen, plaatsen naar hen genoemd, verhalen, gebruiken,...)? Deel het op de facebook-pagina van RandKrant. Auteur Koen Demarsin reageert.

Met dank aan Kim Janssens (Minderhedenforum) en Sven Steffens (Momuse).

DE Wohnwagenglück

Seit Jahrhunderten schon ziehen Menschen ohne Bleibe von Stadt zu Stadt. Man nannte sie Ägypter, Magier oder Kobolde. Das Reisen war für diese Sinti oder Roma, wie wir sie heute nennen, nach all dieser Zeit zu einem Lebensstil geworden.

Da sie ständig unterwegs waren, hinterließen sie nur wenige Spuren. Was sie hatten, trugen sie mit sich, und sie gaben ihre Erkenntnisse mündlich weiter. Menschen, die ihnen begegneten, kannten sie als Pferdehändler, aber

auch als Wahrsager oder Leute, die sich mit Magie beschäftigten. Ihr Zugang zu dunklen Mächten konnte hilfreich, aber auch gefährlich sein. Für Außenstehende waren sie schwer fassbar. Die wenigen Orte, die nach ihnen benannt sind, stehen oft im Zusammenhang mit ihrer rätselhaften Erscheinung. Brüssel war eine attraktive Umgebung für diese Wohnwagenbewohner. Am Rande der Stadt konnten sie ihre Handelsaktivitäten aufnehmen, um ihren Lebensunterhalt zu verdienen.

Zeg niet touwtjespringen tegen rope skipping

Er is niets mis met touwtjespringen op de speelplaats, maar echte sportlui doen aan rope skipping. Iebe Taymans van de Jolly Jumpers bijvoorbeeld. Nog maar vijftien, maar al een keer op een EK-podium voor speed.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Iebe Taymans brengt een groot deel van haar vrije tijd door op de sportclub Jolly Jumpers in Overijse, waar jong en oud sinds 1996 aan rope skipping doen. Tien jaar geleden, op haar vijfde, begon Taymans aan deze snelle, handige, sportieve variant van touwtjespringen. 'Mama beoefende het eerst. Omdat ze dacht dat het ook iets voor mij zou zijn en ik nog een hobby zocht, ben ik gestart bij de beginnersgroep.'

Drie sprongen per seconde

Jolly Jumpers telt momenteel een honderdvijftigtal leden, ingedeeld per niveau niet op leeftijd. 'In de club zitten vooral meisjes en vrouwen. De meeste leden springen recreatief; een veertigtal leden neemt deel aan competities', zegt Taymans. Wie recreatief springt, traint één keer per week en combineert spelletjes, oefeningen en kleine wedstrijden om de conditie te onderhouden. Wie competitief springt, traint drie keer twee uur per week en doet ook gym (salto's, radslag,...), buikspieroefeningen en natuurlijk heel veel springoefeningen.

Tijdens competitiewedstrijden wordt er een onderscheid gemaakt tussen individuele wedstrijden en disciplines per team van vier tot zes leden. Taymans beoefent alle disciplines en vindt ze ook allemaal even belangrijk. Titels behaalt ze op dit ogenblik vooral in de discipline speed. Dat vraagt een woordje uitleg. 'Individueel heb je drie disciplines. Bij de 30 seconden speed spring je in looppas ter plaatse in het touw en wordt er elke

keer wanneer je neerkomt met je rechterbeen een sprong aangerekend.' Haar persoonlijk record staat op 97, wat veel is voor haar leeftijd. 'Bij 3 minuten speed speelt uithouding een grotere rol.' Daar haalt ze 467 sprongen. 'Freestyle is een vrije oefening van 1 minuut en 15 seconden op muziek. Met de coach maken we een choreografie waarin sprongen verwerkt zitten. Punten behaal je door de moeilijkheidsgraad en de creativiteit van de oefening.'

Taymans heeft individueel al een aantal keer op het podium van de provinciale kampioenschappen gestaan. Ze werd ook al een paar keer eerste op het Belgisch kampioenschap en een keer derde op het EK 2019 voor speed. Vorig jaar stapte ze over van de beloften naar de junioren.

Ook in teamverband zijn er meerdere disciplines, zoals *speed*, *double dutch* en *freestyle*. 'In een team kan je aantreden als springer of als draaier. Die moeten heel goed op elkaar ingesteld zijn.'

Springen in Shanghai

Ondanks de vele trainings- en wedstrijden gaat de combinatie met haar studies goed. 'Het

seizoen loopt bijna het hele jaar door, van juli tot eind mei. In een jaar met een EK of een WK trainen we nog wat langer door.' Normaal is er elk jaar een BK, maar voor 2021 is dat nog afwachten. In België behalen heel wat clubs een behoorlijk niveau. Op het BK 2018 was Taymans bij de eerste drie voor speed, waardoor ze naar het EK in Oostenrijk mocht. Het jaar ervoor was ze ook al op het WK in Shanghai. 'Dat is leuk om te doen. Zeker in Shanghai kom je in een heel andere cultuur terecht en de Chinezen zijn ook zeer sterk in speed. Op het einde van zo'n WK is er een trainingskamp waar de springers uit de verschillende landen van elkaar kunnen leren.'

Helaas komen blessures vaak voor, vooral aan de knieën en de schenen. Daarom zijn stevige sportschoenen noodzakelijk. Maar het belangrijkste voorwerp voor de rope skipper is natuurlijk het springtouw dat verschilt naargelang de discipline. 'Een *single touw* voor de individuele disciplines is een plastic touw met twee handvaten, een *speed touw* is een ijzerdraad met twee handvaten. Voor team-disciplines gebruiken we een koord met kleine blokjes.'

‘Vrank en vrij spreken, ik kan niet anders’

Corona heeft ons nog steeds in de ban. Marc Noppen, ceo van het UZ Brussel en geregeld te gast in De Afspraak, zegt steeds waar het op staat.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Hoe gaat het met jou?

‘Die eenvoudige vraag heeft de voorbije maanden een diepere dimensie gekregen. Vroeger antwoordden we nogal snel: *Ça va. En met jou?* Vandaag staan we stil om te horen hoe het echt met de andere gaat. Want je kunt er niet naast kijken: de epidemie weegt zwaar door. Met mij gaat het goed. Ik ben gezond en dus prijs ik me gelukkig.’

Hoe voelt het om in deze roerige tijden aan het hoofd van een ziekenhuis te staan?

‘Een jaar geleden had ik me niet kunnen inbeelden in wat voor storm we zouden terechtkomen. We werden overrompeld. Dan schakel je over op crisismanagement. We hadden geen tijd te verliezen, wilden we levens redden. In een minimum van tijd zijn we erin geslaagd ons bedrijf te herorganiseren. Vroeger dachten we dat zoiets onmogelijk was. Tijdens de eerste golf deden we het gewoon. We hadden één helder doel: geen toestanden zoals in Bergamo.’

‘Ik doe mijn hoed af voor de inzet die ik toen bij onze medewerkers heb gezien. De tweede golf was er echter te veel aan. Vooral omdat we die grotendeels hadden kunnen vermijden. En toch zijn onze mensen blijven gaan. Dit jaar ligt het ziekteverzuim zelfs lager dan vorig jaar, terwijl het besmettingsrisico nog steeds reëel is en de uitgestelde zorg voor extra druk zorgt.’

Als je de balans opmaakt van het voorbije coronajaar, wat hebben we goed gedaan en wat niet?

‘Over het algemeen hebben de mensen het bijzonder goed gedaan. Vandaag zijn wij in Europa een van de landen waar de besmettingen het best onder controle zijn. Dat is het resultaat van de inspanningen van de hele samenleving. Ook de eerstelijnsmedewerkers uit de zorgsector, ziekenhuispersoneel, huisartsen, zorgverleners in de woonzorgcentra, verdienen een pluim. Dat het gezondheidssysteem niet gecrasht is, hebben we grotendeels aan hen te danken. Vooral het gouvernementele niveau is bij de aanpak van de eerste golf de mist ingegaan. Toen werden alle regels van crisismanagement flagrant geschonden. Ik ben er nog steeds boos om.’

Wat stoorde jou het meest tijdens de eerste golf?

‘Crisismanagement moet het hebben van eenheid van commando, van uitvoering en van communicatie. Je hebt nood aan een duidelijke hiërarchie en korte communicatielijnen. Niets van dat alles heb ik toen gezien. En ik stel vast dat onze beleidsmakers tot op vandaag nog steeds onvoldoende inzien dat je in een overlegmodel geen crisis kunt managen. Al die stuurgroepen, adviesraden en comités nemen veel te veel tijd in beslag. En tijdverlies in een epidemie is dodelijk. Letterlijk.’

Een pandemiewet zou redding kunnen brengen?

‘Zeker. Als ik me niet vergis, is België nog steeds het enige land waar er wettelijk geen noodtoestand kan worden uitgeroepen. Waarom is dat zo moeilijk? We kunnen toch op een democratische manier met elkaar afspreken wanneer en voor hoe lang we die noodtoestand uitroepen. Het zou ons niet alleen tijdens een gezondheids crisis maar ook bij een aanslag of natuurramp een kader kunnen bieden waarbinnen we slagvaardiger kunnen handelen.’

Wat vind je van de vaccinatiestrategie?

‘Opnieuw zie ik een gebrek aan leiderschap. In de plaats krijg je een zoveelste stuurgroep en interministerieel comité. Met alle gevolgen van dien. Het tempo waaraan de medewerkers van ons ziekenhuis gevaccineerd raken, is tergend traag. Ik ben me ervan bewust dat de aanlevering van de vaccins niet volgens plan verloopt. Dat is een verzachtende omstandigheid. Maar dat geldt ook voor Denemarken. En toch slagen de Denen erin om het proces efficiënter te laten verlopen waardoor ze al dubbel zoveel mensen hebben kunnen vaccineren. Hoe leg je zo iets uit?’

Welke positieve signalen heb je de voorbije maanden opgevangen?

‘Het enthousiasme van heel veel mensen op het terrein blijft een opsteker. Ook het feit dat er nu al drie veilige vaccins op de markt zijn die goede resultaten geven, is fantastisch. Eigenlijk zou het een groot feest moeten zijn. Daarnaast wil ik ook benadrukken dat ik sinds oktober, met de komst van de nieuwe regering, een kantelpunt in de aanpak van de crisis heb kunnen vaststellen. Sinds de tandem De Croo-Vandenbroucke aan zet is, zie ik een eenduidige communicatie en coherente aanpak. Dat ze die koers maar verderzetten. We

kunnen het ons niet veroorloven om te snel te versoepelen. De situatie is nog veel te fragiel.’

Wat zeg je aan de antivaxers?

‘Dat ze niet over de juiste informatie beschikken. Ik zou hen op een rationele manier willen informeren en uitleggen dat de RNA-vaccins geen wijzigingen in het DNA veroorzaken. Maar ik ben me er ook van bewust dat je altijd mensen zult hebben die niet openstaan voor redelijke argumenten. Ik noem ze de *magische denkers*. Gelukkig is dat maar een kleine minderheid, maar lokaal kan hun impact groot zijn. Ik denk aan een woonzorgcentrum in de buurt waar slechts 40% van het personeel bereid is zich te laten vaccineren. Dat doet mij zeggen dat we de vaccinatie van zorgmedewerkers verplicht moeten maken. Net zoals we dat voor hepatitis B doen.’

Wat drijft jou om steeds vrank en vrij te spreken?

‘Ik kan niet anders. Ik vind dat ik dat móet doen. Ik heb het geluk door een aantal intelligente mensen omringd te zijn. Wanneer zij mij op zaken wijzen en ik tegelijkertijd vaststel dat het beleid een andere richting uitgaat, dan is het mijn verdomde plicht om aan de alarmbel te trekken.’

Met corona ging het rijk van de vrijheid op slot. Wat mis je het meest?

‘Een terrasje doen. Liefst in goed gezelschap met de zon en een rosé erbij. En dan *mensjes kijken*. Meer hoeft dat niet te zijn. (lacht) De lente doet het kriebelen, maar let op: voor versoepelingen is het nog te vroeg. We moeten volhouden. Pas tegen de zomer zullen we een duidelijker beeld krijgen van wat er mogelijk is.’

Dit interview dateert van 26 februari 2021. Een aantal zaken kunnen intussen geëvolueerd zijn.

EN 'I'm just telling it like it is'

The coronavirus pandemic still has us in its grip. Marc Noppen, CEO of Brussels University Hospital and a regular guest on De Afspraak (current affairs TV programme), is not someone to mince his words. ‘A year ago, I could not have imagined what kind of storm we would be facing. We were caught completely off guard. Then came the switch to crisis management mode, having no time to lose if we wanted to save lives. I would like to pay

tribute to the commitment our staff showed at the time. However, the second wave was far too much. Particularly as this could have been avoided for the most part. And yet our people kept on going. By and large, the population has also coped exceptionally well. The main failings during the first wave were at the governmental level. All the various crisis management rules were blatantly violated at the time’.

Citroenvlinder leeft het langst

In het tweede weekend van februari vroom het ‘s nachts tot acht graden onder nul. In het derde weekend klom het kwik overdag tot twaalf graden, zaterdag werd de kaap van zeventien graden genomen. Die vrijdag werden in heel Vlaanderen welgeteld zes citroenvlinders gemeld op het onovertroffen forum www.waarnemingen.be. Een dag later stond de teller op meer dan negenhonderd vijftienzestig exemplaren! Zondag waren het er al meer dan duizend! Eén extreem warme dag midden februari gaf als het ware een signaal aan al die overwinterende volwassen vlinders om massaal tevoorschijn te komen. Wat een prachtig georchestreerd spektakel was dat! Om maar te zeggen hoe in de natuur alles gechronometreerd en verweven is.

Op dit ogenblik zetten de meeste citroenvlinderwijfjes hun eitjes af op wegedoorn of sporkehout nadat ze in het vroege voorjaar paarden met de mannetjes die onophoudelijk door het landschap klieven op zoek naar een partner. Daarna moeten de eitjes rijpen in de wijfjeslichamen. Daarvoor hebben ze veel nectar nodig. De wijfjes zie je dan ook veeleer eten op de bloemen in plaats van rond te vliegen. De nieuwe generatie citroenvlinders verschijnt dan vanaf juli opnieuw in het veld, tenzij het veel te warm is. Dan houden ze zich gedeisd tot wanneer de temperatuur wat zakt. De vlinders zorgen voor nakomelingen die als volwassen dier overwinteren, waarna de cyclus weer helemaal opnieuw begint. Daarmee is de citroenvlinder onze langst levende dagvlinder als volwassen dier: van de verpopping in juli tot de sterfte in april. Geen enkele andere dagvlinder doet hem dat na.

TEKST Herman Dierickx

Tweedehands is eerste keus

In Vlaams-Brabant tellen de ViTeS Kringwinkels 750.000 betalende klanten per jaar. Ook in de nieuwe vestiging van de kringwinkel in Asse kopen almaar meer mensen tweedehands. Voor veel jongeren is de kringwinkel hip.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Als je kijkt naar de groeiende omzet van de 11 ViTeS Kringwinkels in Vlaams-Brabant en Brussel, zitten de kringwinkels duidelijk in de lift. Toch zijn ze geen retailzaak als een ander, want wij verkopen alleen producten die mensen weggeven. Al die gratis spullen worden in onze ateliers gesorteerd, geprijsd en klaargemaakt voor verkoop. Elektro verkopen we met 1 jaar garantie nadat ze in de werkplaats zijn gecontroleerd en zo nodig hersteld', schetst Ingrid De Roo, stafmedewerker marketing en communicatie van de ViTeS groep.

'Het verhaal van de kringwinkels begint dus altijd bij de gevers. In de periode na de lockdown was er een massale toestroom. Door de 11 ves-

tigingen samen werden er per maand 1 miljoen kg tweedehandsgoederen ingezameld. Mensen kunnen hun spullen in de kringwinkel afgeven. Grote of zware voorwerpen halen onze chauffeurs gratis op aan huis. En 7 dagen op 7 kunnen mensen met kleding en andere textielproducten terecht in onze containers. Dit jaar organiseren we van 24 tot 30 april een *Week voor de gever*.'

Winkel voor iedereen

In de recent geopende kringwinkel in Asse staan huisraad, kleding en boeken in de top drie van de meest verkochte items', zegt winkelverantwoordelijke Joke Ameys. 'De kringwinkel is bij uitstek een lokale winkel. Zowel de gevers als de klanten

van de tweedehandsproducten komen uit de onmiddellijke omgeving. Alleen bij de jaarlijkse acties rond retro, komen de klanten van verder.'

De Roo noemt de kringwinkel een *inclusieve winkel*. 'We richten ons tot iedereen, zowel jong als oud.' Ze onderscheidt verschillende groepen. 'Zo zijn er de bewuste kopers die vanuit een sociale beweging naar de kringwinkel komen omdat die een passende tewerkstelling creëert voor mensen die moeilijk of geen toegang hebben tot de reguliere arbeidsmarkt. Andere klanten verkiezen gerecycleerde producten omwille van het milieu. Verder zijn er de mensen die naar iets specifiek op zoek zijn. Ten slotte is er de zeer uitgebreide groep van budgetkopers waaronder studenten en

'De kringwinkel is bij uitstek een lokale winkel, zowel voor de gevers als de klanten.'

beginnende leerkrachten die op zoek gaan naar goedkoop didactisch materiaal. Verder ook nog grootouders die bijvoorbeeld een dag per week voor een kleinkind zorgen en die in de kringwinkel een bedje, kinderstoel, buggy en speelgoed vinden. Er is ook een groeiende groep klanten die in armoede leeft. De kringwinkel is ongeveer een kwart eeuw geleden ontstaan vanuit een werking voor thuislozen. De OCMW's zijn nog steeds een van onze partners die mensen met financiële problemen naar ons doorverwijzen. Niettemin is de kringwinkel geëvolueerd van een winkel voor de armen naar een winkel voor iedereen.'

Jongeren en vintage

Jongeren vinden het hip om te shoppen in de kringwinkel. Ze zijn geïnteresseerd in retro meubeltjes en vooral in kleding. Het seizoen-aanbod van de klassieke winkelketens blijft drie maanden nagenoeg ongewijzigd, terwijl de kledingcollectie in de kringwinkel bijna dagelijks wordt aangevuld. 'Het is voor hen financieel voordeliger, ze vinden er makkelijk hun gading en ze kunnen zich onderscheiden. Bovendien zijn

jonge shoppers heel milieubewust', stelt Ameys. Ze weet waarover ze spreekt, want de winkelverantwoordelijke is zelf 25 jaar.

Online

'Sociale media en online shopping zijn niet meer weg te denken', zegt De Roo. Verschillende kringwinkels in Vlaanderen hebben eerder al de veilingwebsite Uwkringding.be opgericht. Geïnteresseerden kunnen online bieden op vintage, retro en curiosa. 'De ViTeS-groep Kringwinkels bouwde de online kringshop met afhaalpunten verder uit. Het is een bijkomende troef voor de verkoop en de sociale tewerkstelling. Het inscannen van producten, de administratieve verwerking en het aanmaken van foto's en illustraties voor de webshop vereisen nieuwe competenties van onze medewerkers. De nieuwe vaardigheden verhogen hun kansen op de arbeidsmarkt. Sociale tewerkstelling via de verkoop van tweedehandsproducten en de bestrijding van armoede blijven immers de centrale doelstellingen van de kringwinkel.'

DE Zweiter Hand ist erste Wahl

Second-Hand-Läden sind auf dem Vormarsch. Es kommen immer mehr Leute, und es klingelt immer mehr in der Kasse. Aber der Recycling-Shop bleibt ein Recycling-Shop, in dem Produkte aus zweiter Hand ein neues Leben bekommen. Der Second-Hand-Laden ist ein lokales Geschäft par excellence. Sowohl die Geber als auch die Abnehmer der Second-Hand-Produkte kommen aus der unmittelbaren Umgebung. Nur bei den jährlichen Retro-Aktionen kommen die Kunden von weiter her', sagt Joke Ameys, Filialeiterin des Recycling-Ladens in Asse. 'Das Second-Hand-Laden ist auch ein Inklusivgeschäft. Wir sprechen alle an, jung und alt. Soziale Beschäftigung durch den Verkauf von Second-Hand-Produkten und der Kampf gegen Armut bleiben die zentralen Ziele der Recycling-Shops', sagt Ingrid De Roo, Mitarbeiterin für Marketing und Kommunikation bei den ViTeS Kringwinkels.

Moestuiniers zijn dit kruid liever kwijt dan rijk, maar zevenblad is lekker en supergezond. Al vanaf februari schieten de eerste scheuten uit. Het is vast geen toeval dat er heel wat stoffen inzitten die ervoor zorgen dat je die winterdip vaarwel kan zeggen.

TEKST Lene Van Langenhove • FOTO Filip Claessens

We leggen ons oor te luister bij herboriste Lene Bijmens. Als tiener was zij lid van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM), waar haar interesse in planten werd geprikkeld. Stilaan groeide haar kennis over eetbare en geneeskrachtige planten. In haar tuin teelt ze groenten en experimenteert ze met permacultuur. 'Als je dingen op de juiste plek en in de juiste omstandigheden plant, gaat het quasi vanzelf. Dat vind ik zo leuk aan wilde, eetbare planten: ze groeien vanzelf op de plek waar ze genoeg licht, water en voedsel hebben. In onze tuin komen heel veel wilde kruiden elk jaar terug, we oogsten ze en gebruiken ze alsof het groenten zijn. Af en toe organiseer ik wildpluktochten en workshops en ik trek ook heel graag met kinderen de natuur in. Zij hebben veel verwondering en interesse.'

Bijmens kiest voor zevenblad omdat het nu het ideale moment is om te plukken. 'Zevenblad groeit op schaduwrijke plaatsen, zoals aan de rand van het bos of op oevers. Het is een woekeraar en neemt snel veel plaats in. Daarom is het voor veel mensen niet zo'n geliefde plant. In de volksmond wordt het *tuinmansverdriet* genoemd, want als je de plant uittrekt, komen er nieuwe scheuten naar boven. Toch vind ik het ontzettend lekker. Het smaakt naar wortel of peterselie, echt een frisse bladsmak. Het is ook een plant die je bijna het hele jaar kan oogsten. Op dit moment, in de vroege lente, komen de jonge scheutjes naar boven. Die zijn het lekkerst. Vanaf het moment dat de plant witte schermbloemen krijgt, van juni tot september, worden de blaadjes taaier.'

Groene pannenkoeken

Bijmens gebruikt altijd de verse blaadjes. 'Ik trek de deelblaadjes los, want de stengel is wat hard om te mixen. Het is heel makkelijk om er pesto mee te maken, of soep. Het voegt ook karakter toe aan een slaatje. Ook lekker is om zevenblad te stoven met wat ajuintjes en ze te verwerken in een groententaart. Of je kan er groene pannenkoeken mee maken. Daarvoor mix je de jonge blaadjes met brandnetel of hondsdrif.'

Kan je ook iets met de witte bloemen doen die wat op vlierbloesem lijken? 'Ik vond ooit een recept om er siroop van te maken, maar die had niet zo'n specifieke smaak. Ik vind het geen aanrader.' Zevenblad is niet alleen culinair interessant, er zitten heel veel mineralen in, zoals calcium magnesium en kalium. Het zit boordevol vitamines, vooral vitamine C. 'Typisch aan wilde planten is dat er heel veel voedingsstoffen in zitten, vaak meer dan bij gecultiveerde groenten. Vroeger, onder andere door de Romeinen, werd zevenblad gebruikt tegen scheurbuik. Vitamine C is ook goed voor je immuunsysteem, dus het is zeker een goed idee om een soepje of smoothie te maken als lentekuur. Naar het schijnt werd zevenblad vroeger ook gebruikt omwille van de urinedrijvende werking. Het helpt de gifstoffen uit je lichaam afvoeren. Zo staat zevenblad algemeen bekend voor de werkzaamheid tegen reuma en jicht. Tot slot heeft zevenblad ook een rustgevend effect. Als je een licht laxerend effect beoogt, kan je de taaiere, wat oudere blaadjes gebruiken.'

i Voor het recept over zevenbladpesto: www.randkrant.be

Etappe 5 – 5,4 km

Van Expo tot **Groot-Bijgaarden**

Dit stukje van de Ring is een vaste klant in de verkeersinformatie. Het is een van de drukste punten, met op een gewone werkdag tot 200.000 voertuigen per dag. Dit deel van het traject is waar het verhaal van de Ring allemaal begon. **TEKST** Wim Troch • **FOTO** Filip Claessens

Soms maakt nostalgie zich meester van onze herinneringen en krijgen gebeurtenissen uit het verleden mythische proporties. Misschien is dat bij Expo 58 ook wel het geval. Zestig jaar na datum zou het kunnen dat de wereldtentoonstelling rooskleuriger in het collectieve geheugen is blijven hangen dan de waarheid gebiedt, maar dat neemt niet weg dat Expo 58 de veruitwendiging was van het toekomstoptimisme uit die tijd. In die naoorlogse jaren bleek alles mogelijk: elektronische hulp in het huishouden, televisie, betaalbare auto's en zelfs ruimtereizen.

Voor de uitbouw van infrastructuur in ons land was Expo 58 een katalysator. Voor de luchthaven, bijvoorbeeld, maar ook voor de Ring. Plannen van eind jaren 1940 voor een *boog rond Brussel* werden uitgevoerd, zodat het toegenomen autoverkeer niet langer dwars door het toen al verzadigde centrum van de hoofdstad werd gejaagd. Het zou twee decennia duren vooraleer de Ring werd voltooid, maar in 1958 werd het eerste deel ingehuldigd: het stuk tussen Wemmel en Groot-Bijgaarden dat we in deze aflevering verkennen.

Romeins verleden

Een van de meest intrigerende uitritten van de Ring – toch wat de naam betreft – is uitrit 7a, vlak bij het knooppunt met de A12. De borden met het opschrift *Romeinse steenweg* (met spatie) doen fantaseren over een verre tijd. Die Romeinse steenweg is vandaag een drukke, lange straat die van Koningslo via Strombeek en Wemmel tot Jette loopt. En wat blijkt? De straat heeft effectief

een bijzonder lange geschiedenis. Allicht gaat de oorsprong terug tot het begin van onze jaartelling, want in de buurt werden op verschillende plaatsen resten van Gallo-Romeinse bewoning teruggevonden, onder meer in Zellik en Wemmel. In Jette is in het Koning Boudewijnpark het grondplan van een Romeinse villa te zien.

De Romeinsesteenweg was de verbindingsweg tussen Asse en Elewijt, waar Romeinse nederzettingen waren. Stel je bij de *steenweg* uit die tijd evenwel geen kaarsrechte brede heirbaan voor, waar legertroepen over marcheerden. Nee, de Romeinsesteenweg was lange tijd gewoon een kronkelend zandweggetje, waar vooral schapenboeren met hun kudde gebruik van maakten.

Modelstation

De straat, die vandaag de grens tussen Vlaanderen en het Brussels Gewest vormt, werd pas verhard en rechtgetrokken voor de wereldtentoonstelling in 1935. Want de expo uit 1958 was lang niet de enige wereldtentoonstelling die Brussel heeft gehad. Ook in 1897 en 1935 was onze hoofdstad de gastheer voor een wereldtentoonstelling. In 1897 was het Jubelpark de centrale locatie, in 1935 was de Heizel plaats van afspraak. Paleis 5, de kenmerkende centrale hal in art-decostijl, is een restant van die editie. Het grootse, maar best elegante bouwwerk werd ontworpen als een modern model voor treinstations. 85 jaar later is het nog steeds een iconisch gebouw. Vandaag staat de hal nog steeds prominent op het logo van Brussels Expo, de uitbater van de tentoonstellingsruimten.

Het Heizelplateau is – behalve dan in deze coronatijden – de thuisbasis voor vakantie-, voeding-, bouw-, auto- en andere beurzen, voor optredens en andere vormen van vertier, maar eens was het een landbouwvlakte. Naar verluidt zou Koning Leopold I hier destijds graag zijn komen wandelen, om dan vanop dit hoge punt te genieten van het weidse uitzicht over Brussel en de Brabantse velden. Het koninklijk domein van Laken ligt maar een steenworp hier vandaan.

Sinds de jaren 30 wordt er ook voetbal op de Heizel, in het Eeuwfeeststadion, later het Heizelstadion en nog later het Koning Boudewijnstadion. Sommigen dromen van een nieuwe voetbaltempel. Die zou er moeten komen op Parking C, de grote asfaltvlakte aan de overkant van de Romeinsesteenweg. Stad Brussel is eigenaar van het terrein, maar het ligt wel op

Vlaams grondgebied. Het Eurostadion zou de plek worden waar de Rode Duivels tijdens Euro 2020 (minstens een van) hun wedstrijden zouden spelen, maar vergunningstwisten strooiden roet in het eten. Het Eurostadion komt er niet. Het Koning Boudewijnstadion zal worden opgeknapt om aan de moderne eisen te voldoen. Wat er met die uitgestrekte Parking C moet gebeuren, is vooralsnog niet duidelijk.

Natuur wint terrein

We laten de expositie achter ons en rijden richting Groot-Bijgaarden. Dit is het smalste deel van de Ring, zonder pechstrook. Velen pleiten hier voor een verbreding van de Ring. Hier staan steevast files, onder meer door de instroom van het verkeer van de A12 en de E40. Dat de hellingen voor vrachtwagens lastig te nemen zijn, is allicht ook niet vreemd aan de vele opstoppingen. Een extra rijstrook zou soelaas kunnen bieden, volgens sommigen. Ter hoogte van de N9, aan afrit Asse richting Vilvoorde, stopt aan de binnenring de

Het is een van de drukste punten van de Ring, en de smalste. Hier begon het verhaal van de Ring.

voorzien verbreding abrupt. Een extra rijstrook is hier moeilijk te realiseren door het beschermde statuut van het Laarbeekbos. Met een oppervlakte van 34 ha is dit bos een waardevolle groene long. Verscholen in het bos, vlak bij de Campus Jette van het UZ Brussel, vind je zo'n 150 volkstuinjes en een zelfplukboerderij. Het contrast tussen die pittoreske agrarische setting en de drukke snelweg is groot.

De N9 zou aanvankelijk een invalsweg met snelweg allure worden, dwars door Jette richting centrum van Brussel. In Zellik, aan de buitenring, werd de weg als dusdanig aangelegd, maar in 1977 besliste de gemeente Jette een natuurpark aan te leggen door het Laarbeekbos te verbinden met het Poelbos, het Dielegembos, de moerassen van Jette en Ganshoren en de Heilig-Harttuin. Dit geheel werd in 1989 gerealiseerd tot Koning Boudewijnpark omgevormd. De grote invalsweg kwam er door de aanleg van het natuurpark niet. Voor de fauna en flora is er nog goed nieuws,

want aan de overkant van Laarbeekbos kocht het Agentschap Natuur en Bos een aantal jaar geleden 26 ha landbouwgrond. Vanaf 2028 wordt hier een nieuw bos aangeplant. Om beide stukken natuurgebied voor de dieren met elkaar te verbinden komt er een ecodeuct over de Ring.

Klimmen in de basiliek

Wat verderop, aan de buitenkant van de Ring, was sportcomplex Molenbos ruim drie decennia een vertrouwd gezicht. Dit was de thuisbasis van volleybalclub Zellik, later Asse-Lennik. Tot de club in 2016 fuseerde met Aalst werd hier volleybal op topniveau gespeeld. De zaal bleef ongebruikt, en dus hadden vandalen er vrij spel. Het ooit moderne maar nu verloederde sportcentrum wordt afgebroken. Zo verdwijnt er een stukje Belgische en zelfs Europese volleybalgeschiedenis.

Wie naar de Brusselse kant van de Ring kijkt, ziet tussen de appartementsblokken het trotse, stoere silhouet van de basiliek van Koekelberg. Die kerk – de grootste van ons land – werd gebouwd op initiatief van Koning Leopold II, nadat die onder de indruk was geraakt van de Sacré-Coeur in Parijs. Ook ons land moest volgens hem een religieuze tempel hebben. Gelegen op een plateau, met een kenmerkende koperen koepel is het een herkenningspunt van op verschillende plaatsen in de wijde omgeving, ook van op de Ring. De bouw startte in 1905, maar nam onder meer door de dood van de koning en Wereldoorlog I meerdere decennia in beslag. Het enorme gebouw wordt overigens niet alleen gebruikt voor erediensten. Er zijn ook twee musea en vergader- en feestzalen, er vinden tentoonstellingen plaats en in de kelder is er zelfs een klimmuur.

Zo naderen we het knooppunt van Groot-Bijgaarden, waar de Ring en de E40 richting kust elkaar kruisen. Hier loopt de E40 een stukje in de stad, om als Keizer Karellaan via de Leopold II-tunnel op de kleine Ring uit te monden. Zoals al in eerdere afleveringen van deze reeks aangehaald, zou volgens het initiële plan de E40 als snelweg dwars door het centrum doorlopen om aan het Noordstation de E19 Antwerpen-Nijvel te kruisen. De stadssnelwegen kwamen er niet. Door protest van omwonenden, maar vooral door de oliecrisis uit de vroege jaren 1970 werd Koning Auto enigszins vrije baan ontzegd, al bleven en blijven automobilisten vlot de weg vinden naar het centrum van de hoofdstad.

Josse De Pauw over zijn jeugd in Asse

Spelen in open veld, spelen op de scène

Hoeveel Asse zit er nog in Josse? Meer dan hij zelf verwacht had. De stads- en theatermens ervoer de vrijheid van de scène voor het eerst in het open veld achter de Statiesstraat in Asse, waar hij opgroeide in een gezin van zes kinderen.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Josse De Pauw is zoals altijd bezig aan de voorbereiding van een aantal nieuwe voorstellingen. Bij uitgeverij Borgerhoff & Lamberichts is ook net een boek van hem verschenen. *In open veld* is een semi-autobiografische queeste naar de oorsprong van zijn theatercarrière, met verhalen over theatertournees, de reizen met zijn eerste gezelschap Radijs, én over zijn jeugd in Asse, waar het ‘open veld’ toen nog geen metafoor was voor de mogelijkheid om onbegrensd, ongebonden en ongedwongen (theater) te spelen, maar gewoon de alledaagse werkelijkheid.

Het is dus een goed moment om eens met De Pauw tot Asse weder te keren aan de hand van zijn herinneringen. Interviews daarover heeft hij eigenlijk nog niet gegeven. Of het was die ene keer voor de schoolkrant van het Heilig Hart in deelgemeente Walfergem, over zijn tijd als leerling bij de Broeders Missionarissen.

Hoe zijn de herinneringen aan die schooltijd?

‘Over het algemeen vrij goed. Dat ik die Grieks-Latijnse niet heb afgemaakt, had natuurlijk meer met mij te maken dan met de school. Ik was niet ongeïnteresseerd, ik was zelfs heel geïnteresseerd, maar niet in de dingen zoals ze op school werden aangereikt. En bij de paters was het wel héél klassiek. Toen ik daar in ‘de septima’ zat – het voorbereidend jaar op de humaniora – was het nog altijd de bedoeling dat wie uiteindelijk afstudeerde na de retorica naar het Klein Seminarie trok of theologie ging studeren. Dat werden allemaal paters of missionarissen. Het is pas toen ik aan de humaniora begon dat er jongens waren die daar niet meer voor kozen.’

Het heeft dus niet veel gescheeld of je was echt *An Old Monk* geworden, om het met een van jouw recente stukken te zeggen?

‘Ik kan niet zeggen dat ik nooit eens gedroomd heb van Congo of Brazilië. De gangen in de school hingen vol met foto’s van paters die af en toe nog eens terugkwamen om daarover te vertellen in de klas. Dan zie je vanalles voor je: dat reizen, dat exotisme,... Ik was daar niet ongevoelig voor, maar het is toch overgegaan.’

Nog wat verder terug in de tijd zitten we in 1952, toen je als tweede in een gezin van zes werd geboren.

‘Eerst waren we het klassieke kroostrijke gezin met vier kinderen, dat aangaf dat ge goed bezig waart. Daarna kwam de moeder van mijn moeder inwonen omdat ze alleen kwam te staan. En toen wat later de twee laatste kinderen er nog bij kwamen, zaten we met negen aan tafel.’

In wat toen nog de Statiesstraat heette, nu de Stationsstraat.

‘Zoals in ‘Statiesstraat kermis’. Als ik herinneringen heb aan het grote plezier van kermissen, denk ik altijd aan ‘Statiesstraat kermis’, meer dan aan de kermis op het gemeenteplein. Aan het station stonden ook een rups en botsauto’s, maar het was vooral een echte wijkkermis waar de hele straat door de mensen zelf werd versierd met lampions, waar iedereen zijn stoel buiten zette, en waar je tijdens de eierkoers op de stoep moest slalommen tussen zandhoopjes met een ei erop, zonder die kapot te rijden. Mijn herinneringen daaraan zijn van de beste herinneringen uit mijn jeugd.’

‘Ook de reuzen van de wijk gingen dan uit. Dat zou nog iets zijn voor een voorstelling. De monumentaliteit daarvan op de scène! En alles wat nodig was voor die feestelijkheden stond doorheen het jaar in een hangar achter het huis van een vriend. Als ik daar ging spelen, stond het vlechtwerk van die ontmantelde reuzen stof te vergaren, samen met de houten palen voor de lampions en de geraniums. Dan maakte het eens te meer indruk als dat allemaal terug werd klaargemaakt, in de verf werd gezet en begon te leven. Dat had zeker al met theater te maken.’

Was het eerder een dorpsleven of een landelijk leven?

‘De twee. Als wij achter ons huis naar buiten liepen, was er een bestrate steeg met een paar boerderijen. Je had ook nog de spoorweg en het kleine fabriekje Asfaltco waar nogal veel mensen werkten, maar dan zat je in het veld. Waarbeek, Mollem,... dat was ons speelgebied. Een groot speelgebied, want op school leerde je dat Asse één van de grootste gemeenten van België was. Ik denk dat er voor de fusies 12.000 mensen woonden. Een groot dorp dus, waar nog veel werd geboerd.’

Zoals door grootmoeder.

‘Mijn moeder is inderdaad een dochter van boeren uit Waarbeek. Mijn vader was dan weer de zoon van een postbode in het centrum. Zelf is hij bij de ASLK in Brussel begonnen, tot hij na een hele reeks examens filiaalhouder werd van de ASLK in Asse. Dat is hij heel zijn leven geweest, terwijl moeder thuis was, want daar was ook werk genoeg. (lacht) We zijn ook nog boven het filiaal op de hoek van de Kattestraat en het Gemeenteplein gaan wonen, maar toen zat ik al veel in Brussel. En daarna zijn ze verhuisd naar de Arsenaalstraat langs de kant van de Markt, waar mijn moeder, die intussen 94 jaar is, zich nog altijd beredert.’

Buiten spelen was de belangrijkste bezigheid?

‘Zeker. Vanaf mijn zesde zat ik ook in de Chiro, waar je contact had met andere mensen dan op

school. Dat liep meer door alle sociale klassen heen. En dan ging het van de Putberg naar Asbeek en Essene toe,... Ook later met de fiets hebben we daar serieus wat kilometers afgemaakt. Naar de meisjes van de naburige Chirogroepen enzo. Ik heb ook al geschreven over het Kasteel van Van Innis in Waarbeek, waarvan ik me pas later heb gerealiseerd dat mijn vriend en tekenaar Benoît daarvan afkomstig was. In mijn tijd was het al een ruïne, maar mijn moeder en haar zussen hebben nog papieren bloemen gemaakt om de dreef van het kasteel te versieren bij de trouw van één van de jongens. Zij pachtten ook grond van het kasteel!

Zelf heb je ook nog een verloren jaar bij notaris Stas gewerkt?

'Dat was een ingreep van mijn vader. Onder het

motto: *als je niet weet wat je wel wil, moet je proberen te weten te komen wat je zeker niet wil.* Dat heeft goed gewerkt. Ik werkte daar niet helemaal tegen mijn zin, maar ik wist wel snel dat ik dat niet heel mijn leven zou doen.'

Asse bood dan ook een verlokkelijk perspectief op de stad.

'Je had een tweedeling in Asse. Sommigen bedoelden met 'de stad' Aalst, anderen bedoelden Brussel. Gelukkig bedoelden mijn ouders Brussel. Zolang mijn vader nog op de hoofdzetel van de ASLK aan de Wolvengracht werkte, ging hij daar elke dag naartoe. Moeder ging zoals nogal wat mensen van haar generatie een keer per maand met de tram winkelen in de Nieuwstraat en een ijskreef eten bij *Au Bouquet Romain*. En als de kerstverlichting uithing, reden we

minstens één keer met de kinderen in de auto naar ginder. Als je dan op het viaduct kwam, dan zag je de lichtjes in de bureaus van de *Prévoyance Social building*, die samen een grote kerstboom vormden op de gevel van de building. Zo raakte ik van kleinsaf verbonden met die stad. Ik wilde daar absoluut naartoe en op één of andere manier is dat ook wat gebeurd is. Ik ben er eerst nog naar school geweest en uiteindelijk naar het conservatorium.'

Wanneer begon het theater aan jou te trekken?

'In Asse was een muziekschool waar je ook drama kon volgen en dat heb ik gedaan. Mandus De Vos, die van Asse was en die later bij *De Collega's* en het Mechels Miniatuurtheater heeft gespeeld, gaf daar les. Op een bepaald moment zat ook één van de broers Verreth in de jury. Ik speelde ook bij amateurgezelschappen, en toen werd er gezegd dat ik het aan het conservatorium zou kunnen proberen. Dat heb ik vooral aangegrepen als een mogelijkheid om naar Brussel te gaan. Ik heb niet, zoals sommige andere collega's, een uitgesproken moment gehad waarop ik wist dat ik wilde acteren.'

Hoeveel Asse zit er vandaag nog in Josse?

'Toen ik veel later mijn huisje vond in de Morvan in Frankrijk, weg van alles, met uitzicht op val-leien en alleen maar bossen, is de verbondenheid met de natuur mij een beetje overvallen. Ik dacht dat ik veel meer een stadsmens geworden was. Ik ben dat nog, maar de hang naar afzondering en naar de natuur is er ook. En er is die iets brutalere mentaliteit. *Niet te veel gesten*, zoals in Asse wordt gezegd. Mekaar vriendelijk een beetje vernederen met humor. Je laat iemand horen dat je hem graag ziet door hem eens onderuit te halen. Ik heb het gevoel dat dat typisch Brabants is. In Asse herken ik dat in ieder geval zeer goed.'

In open veld van Josse De Pauw, Borgerhoff & Lamberigts, 240 blz.

Meise **zien** en dan **sterven**

In deze tijden van lockdown, waarin wij onze bewegingen beperken, wandelen wij wat meer dan anders in de eigen omgeving van de Rand. Om fit te blijven of om te ontdekken. Zo ontdekten we in Meise een bijzondere plek vol van geschiedenis. **TEKST** Freddy Philips • **FOTO** Filip Claessens

In Meise, op de hoek van de Strombeek-Beverselaan en de Sint-Martinusbaan, staat een verlaten boom, overwoekerd door takken, naast een hoop steengruis. Wat verder is er de Tronkstraat. Het oud Nederlandse woord *tronk* betekent een afgeknotte boomstam. In dit geval met een gedenkplaat. De boom is een linde, geplant aan een oude plaats om te bidden, waar de dodenkarren stopten die de overledenen van het gehucht Sint-Brixius-Rode naar de kerk van Meise (in de 19e eeuw vermeld als *Meysse*) brachten. Aan deze *tronk* werd een kapelletje gehangen waaronder een klein verweerd gedenkplaatje herinnert aan een gebeurtenis uit 1914. Nu is het vervangen, veel minder geheimzinnig, door een stalen plaat die voor de linde is geplaatst.

Duitse verkenners

Op deze plek werd op 20 augustus 1914, Prins Wilhelm Johann Ludwig Ferdinand Von Schönaich-Carolath (*31.08.1881), een Pruisisch luitenant bij het 3e Regiment (Res) Ulanen, beschoten en verwond door een Belgische soldaat. De schutter was ene Louis Van Moer, bijgenaamd de *Noescher* – een verouderd woord dat schuin of scheef betekent – die verscholen zat achter een hoop kasseistenen die moesten dienen voor de heraanleg van de nabij gelegen Nieuwelaan.

Ulanen zijn in het militaire jargon snelle verkenningstroepen te paard, licht bewapend met als opdracht het verzamelen van informatie en het uitvoeren van bliksemacties. Meestal duidt de term op Poolse *lansiers*, maar oorspronkelijk waren de ulanen *Lipka-Tataren*, Aziatische ruiters die in de 16e eeuw dienst deden in het Poolse leger. Het woord is van Turkse oorsprong en verwant met het Turkse *ođlan*, dat jonge man betekent. Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog werden zij ingezet als voorhoede van het Duitse leger. Zij telden 26 regimenten die optraden als afzonderlijke strijdmachten, maar de meeste waren wel een onderdeel van een infanteriedivisie.

Leven in niemandsland

Wat deed zo'n Pruisische officier in godsnaam in Meise, elf dagen voor zijn 33e verjaardag? Het was op diezelfde 20 augustus 1914 dat het niet verdedigde Brussel door de Duitsers werd ingenomen. De Belgische militairen hadden zich in de fortengordel rond Antwerpen teruggetrokken. Dezelfde dag nog werden er door Ulanen verkenningen uitgevoerd, onder andere in Grimbergen, Meise, Wolvertem, Nieuwenrode en Londerzeel, waar zij naar eigen zeggen op een aantal Belgische troepen stootten. Tussen beide gebieden ontstond een soort niemandsland, waarin het gewone leven zijn gang ging, en waar de mensen die het zich konden veroorloven al veiliger oorden hadden opgezocht.

Maar voor de mensen die thuis waren gebleven in Meise en andere landelijke gemeenten in het huidige Vlaams-Brabant was het een zware beproeving. Het snelle optreden van de Duitse patrouilles, hun geheimzinnige tactiek en plotse verdwijnen, veroorzaakten veel angst bij de bevolking. Die Ulanenruiters waren het eerste teken van de Duitse opmars en dus vaak ook het eerste teken van komend geweld. Op sommige plaatsen koelden zij ook hun woede op al wie hen beschoot. De Duitse overheid vergoelijkte deze houding met het feit dat hun soldaten alom verklaarden: '... dat civielen geschoten hadden' en dat (vermeende) *franc-tireurs* actief waren door

represaillemaatregelen op de burgerbevolking. En dus werd de bevolking na het neerschieten van Von Schönaich-Carolath zeer angstig voor de mogelijke gevolgen.

Toen de Duitse troepen Meise toekwamen, wilden ze graag in het kasteel van Bouchout verblijven. Maar dat was de woning van keizerin Charlotte (1840-1927), de zuster van Leopold II, en werd beschouwd als Oostenrijks grondgebied. Dat werd aangegeven door een plaat die aan het hek van het domein was vastgemaakt: *Dit kasteel behoort toe aan de Belgische kroon en dient tot residentie van H.M. Keizerin Charlotte van Mexico, schoonzuster van onze geëerde*

Dankzij de verklaring van Von Schönaich-Carolath bleef Meise van represailles bespaard.

bondgenoot de keizer van Oostenrijk Frans Jozef. Wij bevelen aan de Duitse soldaten dit verblijf te eerbiedigen en elke verstoring te vermijden. In het kasteel hadden enkele mensen uit Meise bescherming gevonden.

Omdat de Duitsers geen toegang kregen tot het kasteel werd de Sint-Maartensschool een beetje verderop ingericht als een *lazaret*, een veldhospitaal. De gewonde Von Schönaich-Carolath werd daar door een zekere Gillisjans naartoe gebracht in een kruiwagen. Von Schönaich werd er verzorgd, maar overleed enkele dagen later op 26 augustus 1914.

Von Schönaich was de ongehuwde zoon van prins George Hendrik Frederik August Von Schönaich-Carolath (1846-1910) en van Wanda Adelheid Bianca Clementine Cäcilie, prinses Von Schönaich-Carolath (1849-1925). Opvallend: nergens wordt vermeld dat hij slachtoffer werd van een oorlogsfeit. Belangrijk voor de plaatselijke bevolking was dat hij vóór hij overleed verklaarde

dat de schutter een Belgische soldaat was. Was het uit een soort ridderlijk gevoel vanwege deze Pruisische officier van de oude school? We zullen het nooit weten. Wat we wel weten, is dat Meise door deze getuigenis van veel onheil bespaard is gebleven, want mocht een burger op hem hebben geschoten, dan zouden de Duitsers wellicht het hele dorp hebben platgebrand en tal van gijzelaars hebben gefusilleerd. Gelukkig bleef Meise van dit alles bespaard.

Oprukken naar Antwerpen

Een deel van het Duitse IIIde (Res) Legerkorps bleef het dorp weliswaar bezetten, terwijl de rest naar Antwerpen oprukte. Dat werd een zware brok. De operaties verliepen niet zoals voorzien. Het werd een stellingenoorlog. De aanvoer van munitie en voedingswaren geschiedde met karren en paarden en de soldaten moesten lange afstanden te voet afleggen. Onderweg werd op 24 augustus 1914 de *Slag van Imde* gestreden, waar tientallen slachtoffers vielen.

Ter herdenking aan de zeventigtal Belgische gesneuvelde soldaten tijdens deze slag, werd op initiatief van juffrouw Joanna Oriante (1869-?), dochter van de commandant van de plaatselijke Rijkswacht, het *Koutermonument Imde* gelegen aan Kouterbaan op 24 augustus 1920 ingehuldigd. Op dit werk van architect J. Diongre werd in 1954, naar aanleiding van de herdenking van de veertigste verjaardag, een bronzen medaillon met afbeelding van Koning Albert I van beeldhouwer V. Demanet aangebracht. Hoewel deze Joanna Oriante, die in *Villa Cara* in Londerzeel woonde, een rijke Franstalige dame was die zich inzette voor liefdadigheid, was ze niet door iedereen geliefd, noch ombesproken¹. Later lag ze aan de basis van verschillende gelijkaardige monumenten in de regio. Maar dat is alweer een ander verhaal. Beide gedenkplaatsen liggen in een landelijke omgeving en zijn tijdens een wandeling zeker een bezoek waard.

¹ https://bel-memorial.org/books/Enkele_verhalen_over_WOI_in_Londerzeel_Malderen_en_Steenhuffel.pdf
Dank aan J. Verbelen, Erfgoedkring Berla, en J. De Cuyper.

RandKrant belicht dit voorjaar kunst en inspiratie die ontstond tijdens de lockdown.

Een renaissance van **torenmuziek**

Fabio Di Meo uit Relegem speelt baritonsax bij folkgroep Wör. Voor *About Towers*, een album opgenomen tijdens de eerste lockdown en uitgebracht tijdens de tweede, fristen ze oude Vlaamse beiaardmuziek op.

TEKST Tom Peeters • FOTO Filip Claessens

Pas toen we tijdens de eerste lockdown meer dan ooit door eigen gouv gingen stappen en fietsen viel ons iets op dat er eigenlijk altijd al was geweest. Nadat de strenge coronamaatregelen andere omgevingsgeluiden gedoofd hadden, herontdekten we het klokkenerfgoed hoog boven onze hoofden. De Vlaamse folkband Wör blaast dat erfgoed al langer nieuw leven in door oude beiaardmanuscripten in vinnige eigentijdse arrangementen te stoppen.

‘Wij frissen klokkenmuziek op die 250 jaar geleden al voor verbinding zorgde in de stad’, zegt Di Meo. ‘Er was veel minder lawaai en amper hoogbouw. Speelt de beiaardier op Valentijn nu romantische liedjes, dan weerklonk er toen muziek op de verjaardag van de koning of ter gelegenheid van het jubileum van de boogschutters- of weversgilde. Het was de radio van toen, het enige wat iedereen hoorde.’ In de late Middeleeuwen waren onze contreien een kruispunt in Europa. ‘Er passeerden veel troubadours, de singer-songwriters van toen. Hoorde een beiaardier een goede melodie, dan schreef hij die op en weerklonk ze later uit zijn toren. Sabam bestond nog niet. Je kon alles claimen. (lacht) Zo komt het dat Wör op buitenlandse folkfestivals soms te horen krijgt: dat deuntje kennen we, maar onder een andere naam.’

De melodieën op *About Towers* werden op het einde van de 18e eeuw onder andere gespeeld door de Antwerpse stadsbeiaardier Ioannes de Gruijters en Franciscus De Prins van de Leuvense Sint-Geertruiparochie. Doedelzakspeler Pieterjan Van Kerckhoven, een studiegenoot van Di Meo aan het Lemmensinstituut, dook ze op in oude manuscripten. Samen met violist Jeroen Goegebuer,

accordeonist Bert Ruymbeek en gitarist Jonas Scheys brengen ze deze muziek in een opgefriste versie liefst terug naar de torens van waaruit ze ooit in monotone grandeur weerklonken.

Hitdecennium 1780

Wör is zoals wel meer Europese folkensembles ontstaan uit de zogenaamde *ethno-kampen* waarop jonge muzikanten uit verschillende landen samenkomen om elkaars muziek te delen. ‘Iedereen stelt er liedjes uit de eigen traditie voor, maar Vlamingen hadden het vaak moeilijk om muziek te vinden die naar hun roots teruggrijpt’, zegt Di Meo. ‘Van die roots hebben wij onze specialiteit gemaakt. Met een baritonsaxofonist erbij richtte Wör zijn pijlen niet langer op folkbals, maar op concertpodia en festivals. Mijn debuut maakte ik op Gooikoorts. In 2015 volgde een eerste album. *Back to the 1780’s* knipoogde naar het hitdecennium waarop we terugblikken.’ Opvolger *Sssht* uit 2017 ging op hetzelfde elan verder. Buitenlandse concerten stapelden zich op. Een nominatie als beste liveband op de eerste Flanders Folk Awards gaf de groep begin februari ook in eigen land visibiliteit, maar werd voorlopig niet verzilverd.

In afwachting van livetournees in de culturele centra en in de Verenigde Staten werd *About Towers* opgenomen tijdens de eerste lockdown. Alhoewel de band er niet specifiek door geïnspireerd was, klopt de timing. Zo zijn de *liner notes* van de hand van de Leuvense stadsbeiaardier Luc Rombouts, die zijn stadsgenoten vorige maand nog een hart onder de riem stak met torenversies van popsongs als *I Will Survive* en *We’ll Meet Again*. ‘Op het album zijn af en toe

ook klokslagen van de beiaard te horen, ook live trouwens. In de zomer van 2019 werden we zelfs uitgenodigd om met een mobiele beiaard op de Grote Markt in Antwerpen te staan. Toevallige passanten waren stomverbaasd als ze het klokkenmechanisme achter het plexiglas zagen.’

Spelen en samenzijn

De bandleden kijken er vooral naar uit om opnieuw live te spelen. ‘We missen het superhard. Sinds ons ontstaan ging er zelden een maand voorbij zonder optredens. Op het podium van de virtuele Flanders Folk Awards zagen we mekaar na lange tijd terug. Ook dat gewone samenzijn missen we: ergens arriveren, andere muzikanten ontmoeten, praten, drinken, eten, spelen en blijven hangen. Iedereen heeft intussen zoveel goesting om te spelen dat we straks, als het weer mag, alleen maar goede concerten zullen spelen.’

Al bij al is de coronacrisis vrij mild geweest voor de bandleden, die naast hun muzikale ambities allemaal een vaste job hebben. ‘Ik werk bij Bozar als organisator van concerten’, zegt Di Meo. ‘Plots vielen die allemaal weg. Ik werk nu al een jaar van thuis uit. Ik hoefde niet op technische werkloosheid omdat Bozar als federale instelling open moest blijven. Maar bovenal was ik net vader geworden. In deze rare tijden heb ik dus vooral geleerd om een betere vader te worden. Met een vrouw die ook muzikant is, zal het straks wennen zijn om niet altijd thuis te kunnen blijven voor onze dochter.’

 About Towers is uit op Appel Rekords. Wör speelt op 21 april 2022 in CC Assse, wearewor.com

De voorjaarsboeken van Maartje Swillen

Letteren in de lente

‘Ik zoek een goed boek.’ Meer hoeft je niet te zeggen als je boekhandel Boekarest in Leuven binnen stapt. Als een literaire wervelwind geeft Maartje Swillen je degelijk en enthousiast advies. **TEKST** Ines Minten • **FOTO** Filip Claessens

Tips voor een stapeltje voorjaarsboeken wil ik. Pas verschenen of nog te verschijnen, verschillende genres en sferen. Wat raadt Swillen me aan? Haar lijstje activeert de leesjeuk, en wel instant. Leuke verrassing: de eerste titel die ze noemt, stond ook op de lijst die ik vorige maand bij Passa Porta in Brussel ophaalde. ‘Ik kijk uit naar *Witte zee* van de Noor Roy Jacobsen, het vervolg op *De onzichtbaren*. Jacobsens boeken hebben weinig spektakelwaarde. De personages leiden hun leven, zijn aardig, hebben hun sterke en zwakke punten, zoals iedereen. Het is een heel gewoon boek, maar net daardoor zo mooi. Zodra *Witte zee* aankomt, begin ik te lezen.’

‘*De eenzaamheid in het leven* van Lydia Erneman van Rune Christiansen was ons best verkopende boek van februari. Straf, want toen lagen er ook heel wat bestsellers op tafel. Ook dit is een boek waar weinig wrijving in zit, maar het is wat fijnzinniger dan *De onzichtbaren*. De titel misleidt, want het is helemaal geen droevig boek, ik werd er net gelukkig van. Het haalde me even helemaal weg uit de coronaperikelen. Een heel fijn boek dat ik graag en vaak aanprijs.’

Poëzie positief

Voor wie wel eens een stukje poëzie lust, haalt Swillen *Hoe verschillig* van het schap, de nieuwe bundel van Marjoleine de Vos. ‘Ik vind poëzie zo persoonlijk dat ik de mensen er niet te veel in wil sturen.’ De boekhandelaar plaatst deze bundel graag in het rijtje van dichters als Rutger Kopland

en Herman De Coninck. ‘Het zijn toegankelijke, wat verhalende gedichten waar je ook lezers mee bereikt voor wie poëzie geen standaardbezigheid is. Ik was er van onder de indruk.’ Eén gedicht sluit volgens haar zo goed bij de tijdgeest aan dat ze het prompt op de Instagrampagina van Boekarest plaatste. *Niets toont zozeer hoe blind wij zijn / als het verleden*, zo begint het. Weet je, een goed jaar geleden zaten we nog onbezorgd in ons stamcafé en konden we ons corona nauwelijks voorstellen. Daarover gaat dat gedicht: je weet niet wat er komt. Marjoleine de Vos maakt er iets heel positiefs van, of zo lees ik het toch.’

‘Niets toont zozeer
hoe blind wij zijn / als
het verleden.’

Griezelen voor jong en oud

Als je eens goed wil huiveren, schuift Swillen graag *Laat de wereld achter* van Rumaan Alam over de toonbank. Binnenkort verschijnt het in het Nederlands, zij las het al in het Engels. Een gezin uit New York zoekt rust tijdens een vakantie in een chique, afgelegen woning. Op een nacht staan de eigenaars van het huis voor de deur. Er is ‘iets’ aan de hand in New York. ‘Ik vond dit boek écht griezelig, en dat vind ik niet snel. Het is een ideaal vakantieboek: je blijft erin lezen.’

Ook jeugdige klanten helpt ze graag aan het juiste boek. ‘Kinderen willen ernstig genomen worden.’ *De geest van het meisje* van Lucy Strange verschijnt in de loop van de maand in het Nederlands. De 12-jarige Agatha wordt door haar wrede neef uit haar ouderlijk huis gezet. Voortaan woont ze bij een ganzenhoeder die beweert haar echte vader te zijn. ‘Het is een spannend verhaal met geesten en allerlei spanningsbogen die me soms oprecht verrast hebben. Een boek dat ik vaak zal aanraden aan kinderen van 10 tot 12 jaar.’

Even storen? Graag!

Op het moment van het interview is Swillen net begonnen in *De geheugenpolitie* van Yoko Ogawa. ‘Vertaler Luk Van Haute heeft er heel prettig Nederlands van gemaakt.’ Op een eiland verdwijnen allerlei dingen, en zodra ze weg zijn, zijn ze ook weg uit het geheugen van de mensen. Wie niet vergeet, wordt opgepakt. ‘Ik ben er nog niet achter wat er precies aan de hand is en waarom... Het doet me denken aan *Laat me nooit alleen*, mijn favoriete roman van Kazuo Ishiguro, en misschien wel een van de betere boeken die ik ooit heb gelezen.’

‘De ene keer is het makkelijker om voor iemand het juiste boek te vinden dan de andere’, besluit Swillen. Soms weet ik het meteen, soms moet ik er wat langer over denken. Advies geven vind ik het allerleukste aan mijn job. Ik kan er echt van genieten, dus je moet nooit aarzelen om me met een vraag te storen. Zeker als ik met administratie bezig ben, word ik gráág gestoord.’

Niek Wuyts

Paulien Mertens

Iedereen aan boord

De stad Vilvoorde ondersteunt initiatieven om de schoolachterstelling tegen te gaan en het aantal schoolverlaters zonder diploma terug te dringen. Hoe gaat dat in zijn werk?

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

De focus ligt op jongeren die het moeilijk hebben, maar eigenlijk vertrekt het flankerend onderwijsbeleid van de stad vanuit het perspectief van meer gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen. Het ondersteunt leerlingen en ouders, maar ook schoolteams en het beleid van de school.

Brugfiguren

'Een eerste speerpunt van het flankerend onderwijsbeleid in Vilvoorde is de ondersteuning van leerlingen en ouders', verduidelijkt Niek Wuyts. Zij is verantwoordelijk voor het flankerend onderwijsbeleid binnen de dienst Gelijke Kansen van de stad. Ze studeerde agogische wetenschappen en onderwijskunde en volgde een specifieke leraaropleiding, waarna ze enkele jaren voor de klas stond in het secundair onderwijs in Mechelen.

'Hiervoor hebben we drie halftijdse brugfiguren voor het basisonderwijs aangeworven. Ze moeten de kloof helpen dichten tussen de school en de leerlingen en hun ouders. Ze zijn vertrouwens-

figuren van de ouders en van de schoolteams. De brugfiguren steken hun voelsprietten uit bij de ouders en geven hun signalen door aan de schoolteams. Tegelijk proberen ze de betrokkenheid van de ouders bij de school te verhogen.'

Wuyts spreekt in dit verband van een educatief partnerschap tussen de school, de ouders en de buurt waarin het kind centraal staat. 'Onze dienst stelt sedert het schooljaar 2018-2019 een brugfiguur ter beschikking van de drie onderwijsnetten, maar de coördinatie en de begeleiding van de brugfiguren gebeurt wel vanuit de dienst Gelijke Kansen. Bij de start van het project hebben het stedelijk onderwijs, het vrij onderwijs en het gemeenschapsonderwijs zelf kunnen beslissen in welke school van hun net de brugfiguur wordt ingezet. Het afgelopen jaar bemoedigde corona die directe persoonlijke contacten.'

Ondersteuning

Tijdens de lockdown speelde het afstands-onderwijs veel leerlingen parten. Een heel

aantal beschikten niet over een laptop. 'Het stadsbestuur heeft geïnvesteerd in de aankoop van chromebooks voor de basisscholen. Op de inzamelactie van tweedehands laptops kwam er bovendien een grote respons van bedrijven en particulieren. Om de leerachterstand tegen te gaan, tekende Vilvoorde ook in op de zomerscholen, een initiatief van Ben Weyts (N-VA), Vlaams minister van Onderwijs. Gedurende drie weken vonden op twee locaties zomerscholen plaats. We gaan ervan uit dat de zomerscholen dit jaar opnieuw kunnen doorgaan met de steun van de Vlaamse overheid.'

Risicjongeren

'Bij het tweede speerpunt van het flankerend onderwijsbeleid ligt de focus op risicoleerlingen in het secundair onderwijs', vervolgt Wuyts.

'In drie scholen loopt een preventief project *Positieve relaties Op School (ProS)*. Externe begeleiders leren schoolteams methodieken aan om na een conflict de verbinding met de leerlingen aan te gaan en aan positieve relaties te werken.'

'Op vraag van de onderwijspartners van de stad Vilvoorde wordt er momenteel ook ingezet op een curatieve aanpak voor spijbelende leerlingen die vaak in een problematische thuissituatie opgroeien. Voor leerlingen waar de nood het hoogst is, heeft de stad een budget vrijgemaakt voor het Naadloos Flexibel Traject (NAFT). De trajecten en de vormingsprogramma's worden uitgevoerd door externe partners zoals de Groep Intro en Arktos. Ze halen de leerlingen tijdelijk uit de klas voor een time-out en verzorgen een begeleiding op maat. Een school heeft toegang

Bernadette Vriamont

Noden en behoeften in kaart gebracht

Een recent onderzoeksrapport van vzw 'de Rand' geeft een goed beeld van het bestaande aanbod en de noden op het vlak van het flankerend onderwijs in de Vlaamse Rand. 'Voor dit onderzoek lieten we ons niet in met de pedagogische rol van het onderwijs, maar spitsten ons toe op flankerende initiatieven', zeggen Bernadette Vriamont, stafmedewerker taalpromotie en Paulien Mertens, projectmedewerker onderwijs van 'de Rand'. Mertens sprak met verschillende onderwijsactoren en met lokale besturen. Voor acht gemeenten uit de Rand (Asse, Dilbeek, Machelen, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Zaventem) bracht Mertens het bestaande aanbod, de behoeften en de leemten in kaart.

tot een NAFT-traject op voordracht van een Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB). Beide projecten hebben als doel om de schooluitval van risicjongeren te vermijden.

Dankzij de subsidies van Bart Somers (Open VLD), Vlaams minister van Samenleven, zal Vilvoorde volgend schooljaar samenwerken met de vzw *School In Zicht* om de toenemende school-segregatie tegen te gaan. De initiatiefnemers zetten de buurtschool in de kijker en willen zo de kansrijke ouders terug met de buurtschool in contact brengen.'

Brede School

Om een krachtige schoolomgeving te creëren, staat een totaal nieuw project *Brede school* op stapel in de wijk die hoog scoort op alle kansarmoede-indicatoren. 'Het project vertrekt van de noden van de school en gaat op zoek naar partners uit andere sectoren, zoals vrije tijd, cultuur, welzijn en gezondheid. Door die samenwerking ontstaat er een brede leer- en leef-omgeving in en buiten de school en verhogen de ontwikkelingskansen voor de leerlingen. Het project zal zich in eerste instantie richten op leerlingen in het basisonderwijs.'

Wuuyt benadrukt dat de hierboven geschetste projecten in een ruim programma inzake flankerend onderwijsbeleid kaderen. Bij de uitvoering van dit beleid speelt het stadsbestuur een dubbele rol. Enerzijds voert de stad zelf de projecten uit, anderzijds is ze regisseur waarbij de partners de concrete uitwerking doen.

Knelpunten

Tijdens de gesprekken kwamen heel wat thema's en bezorgdheden naar boven. Eén daarvan betreft het uitwerken van duidelijke taalafspraken op scholen met veel anderstalige leerlingen. Hoe kunnen directies en leerkrachten op een positieve manier omgaan met de talendiversiteit op school? Op welke manier zorg je voor een breed gedragen taalvisie binnen een schoolteam? En welke partner(s) kunnen ondersteuning bieden?

Een tweede aandachtspunt is de communicatie tussen de school en anderstalige ouders. Verschillende partners wijzen erop dat niet alle ouders vertrouwd zijn met de werking van het Vlaamse schoolsysteem, zich afvragen welke rol zij als ouder moeten opnemen en soms niet op de hoogte zijn van wat er precies van hen verwacht wordt. Het belang van en nood aan een inschrijfbeleid op maat van ouders komt hier naar boven.

Aansluitend daarbij is ook ouderparticipatie een veelvoorkomend thema. Welke middelen kun je inzetten om ouders beter bij het schoolgebeuren en de buitenschoolse activiteiten te betrekken? Welke instanties kunnen de ouderparticipatie ondersteunen? Hoe zorg je ervoor dat alle ouders gerepresenteerd worden in een ouderraad? Hoe geef je anderstalige ouders een oefenkans Nederlands op school?

Daarnaast blijkt uit de gesprekken dat er verschillende visies en vragen bestaan over

een effectief huiswerkbeleid. Dat gebeurt momenteel op verschillende manieren: met of zonder vrijwilligers, in of buiten de school. De bevroegde partners vragen zich af wat de meest efficiënte manier is om dit te organiseren.

Een ander knelpunt zijn de zogenaamde zij-instromers. Het betreft leerlingen die vanuit het Franstalig onderwijs op latere leeftijd naar Nederlandstalige scholen in de Rand overstappen. Hoe kunnen leerkrachten omgaan met leerlingen die in het 3e of het 4e leerjaar praktisch geen kennis hebben van het Nederlands?

Tot slot blijkt ook de toeleiding naar sportclubs, jeugdverenigingen en andere activiteiten in de vrije tijd een serieuze uitdaging. Dit is belangrijk voor de (taal) ontwikkeling van de leerlingen. Ze kunnen er op een speelse manier Nederlands leren.

Rapport

Vriamont en Mertens: 'Alle gesprekspartners geven aan dat er al veel initiatieven en projecten bestaan, maar dat het overzicht van wie wat doet niet helder is. Eén van de doelstellingen van het rapport is om dat scherp te krijgen en in gesprek met de actoren op het veld af te spreken wie wat kan opnemen.' Vzw 'de Rand' legt de resultaten van het veldonderzoek nu voor aan de provincie, het Vlaams Agentschap voor Integratie en Inburgering en aan Ben Weyts (N-VA), Vlaams minister van Onderwijs en Vlaamse Rand.

Aniela Ciorba Popescu

Blijven kijken

‘Denk niet te veel. Leer vooral te kijken.’ Het zijn woorden van Aniela Ciorba Popescu wanneer ze naar de stralend blauwe hemel kijkt. ‘We zijn nog steeds door schoonheid omringd, ondanks corona.’

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

DE FAVORIETEN VAN...

Mooiste plek in Roemenië

De historische regio Transylvaania.

Lekkernij

Huisgemaakte rookworst met aardappelen.

Mooiste herinnering

Mijn kinderjaren toen mijn fantasie geen grenzen kende.

Aniela Ciorba Popescu kwam twee jaar geleden naar Beersel. Haar man had een aanbod gekregen om in België als elektricien te werken. Een nieuwe start in een nieuw land, het zei hen allebei wel wat. En dus besloten ze een punt te zetten achter de veertien jaar Sevilla.

Het einde van het leven went nooit

Sinds februari 2020 werkt Aniela als verpleegster in een woonzorgcentrum in Beersel. ‘Het zijn drukke tijden in ons centrum. Door corona is onze job complexer geworden. Ik probeer er zo veel mogelijk te zijn voor onze bewoners en wil een emotionele band opbouwen met de mensen voor wie ik zorg. Dat maakt het soms best moeilijk. Zeker wanneer we afscheid van mensen moeten nemen. De finale van het leven, het went nooit.’

Het valt op dat Aniela al een aardig mondje Nederlands spreekt. ‘We zijn hier in januari 2019 aangekomen. Een

FR Regarder autour de soi

Il y a deux ans, Aniela Ciorba Popescu est arrivée à Beersel. Depuis février 2020, elle y travaille comme infirmière dans une maison de repos. Elle se débrouille déjà pas mal en néerlandais. ‘Le corona éveille en moi des sentiments mitigés. J’ai vu des gens mourir du corona – un certain nombre – mais j’en ai également vu se rétablir. En famille, nous nous sommes mis à apprécier davantage les petites choses. Pour moi, la vie est une grande expérience. Quoi qu’il arrive, il y a toujours une leçon à en tirer. Moi-même j’ai pris quelques mauvaises décisions.’

maand later, in februari, volgde ik Nederlandse les in GLTT-CVO in Halle. Nederlands leren was voor mij een must. Tijdens mijn eerste jaar in België had ik geen vaste job, maar dat heeft me niet belet om als vrijwilligster aan de slag te gaan in de cafetaria van het woonzorgcentrum waar ik nu werk. Ik wilde me inzetten voor mensen die het moeilijk hebben. Dat was ook mijn drijfveer toen ik ervoor koos om voor verpleegster te studeren. Dat was nog in Roemenië, het land waar ik geboren en getogen ben.’

De valkuil van luxe

Samen met haar echtgenoot en zoon keert Aniela één keer per jaar terug naar haar vaderland om er haar ouders van 70 en 73 en haar broer en zus te bezoeken. Haast elke dag belt of videochat ze met haar ouders. ‘De tijd die ons nog rest, wil ik zo goed mogelijk benutten. Je mag niet vergeten dat de levensverwachting in Roemenië lager ligt dan in België. Dat heeft te maken met het gezondheidssysteem, maar ook met het harde leven dat de oudere generatie onder het communistische bewind heeft geleid. Mijn vader en moeder hadden allebei een vaste job en toch was het elke dag knokken om te overleven. Als kind stootte het me af om te zien hoe alles gerantsoeneerd was. Het is pas na de revolutie dat we onze vrijheid en waardigheid hebben herwonnen. Vandaag zie je een enorme gedrevenheid in Roemenië. Mensen willen kost wat kost vooruit. De keerzijde is dat ze verblind zijn door het materiële. Al de zaken die vroeger onbereikbaar waren, vinden ze vandaag op de vrije markt. Voor sommigen is het moeilijk om aan die verleidingen te weerstaan. Echt geluk vind je echter niet in luxe, maar in de mensen van wie je houdt.’

Niets is voor eeuwig

Welke aspecten van de Roemeense cultuur koestert Aniela na al die jaren in het buitenland? ‘Roemeens is een prachtige taal met een rijke woordenschat. Ze staat dicht bij het Latijn. Sommige woorden drukken een bepaald gevoel zo goed uit dat je ze haast niet kan vertalen. Zoals het woord *dor*. Het drukt een intens gemis uit.’

Wat heeft ze tijdens corona het meest gemist? ‘Niet zo heel veel. Corona wekt bij mij gemengde gevoelens op. Ik heb mensen zien sterven aan corona, maar ook zien genezen. Met ons gezin zijn we de kleine dingen meer gaan waarderen. We maken extra tijd voor elkaar. Voor mij is het leven een grote leerschool. Wat er ook gebeurt, je kan er steeds een les uittrekken. Zelf heb ik al meerdere keren verkeerde beslissingen genomen. Maar daardoor ben ik als mens gegroeid. Daarom treur ik niet over corona. Kijk naar buiten. Zie de wolken die voorbijtrekken. En weet: niets is voor altijd. Ook corona niet.’